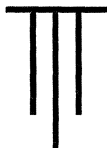

MLADININA BISERNICA.

Ljubljana, 1908.

Tiskali J. Blasnikovi nasledniki.

Mladinina bisernica.

Ponatisnjena iz „Zg. Danice“ 1901 in 1902.

J. Urbančič

Ljubljana, 1908.

Tiskali J. Blasnikovi nasledniki v Ljubljani.

Pričujoči zelo prosti preložitvi Doss-ovega spisa »Perle der Tugenden«
v slovenščino je pritrdil zalagatelj Fran Kirchheim v Mogunciji —
prav tako tudi lastnik: samostan Exaeten ob Baaksemu v Holandiji.

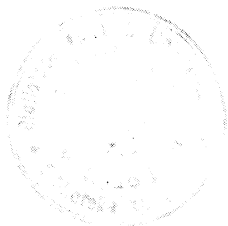
—————
Nihil obstat.

Dr. Ioannes Koren m. p.
Canonicus.

—————
Nr. 6122.

Imprimatur.
Ex officio pr. eppali. Labaci
die 16. Decembris 1907.

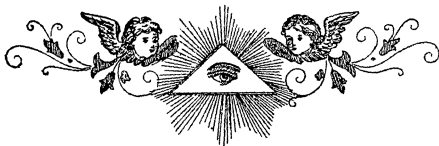
I. Flis m. p.

VSEBINA.

	Stran
I. Čistost, mladeniču svetilka	1
II. Čistost, slavljena v sv. pismu	4
III. Čistost, poveščana v Kristovem izgledu . .	6
IV. Čistost, blagrovana po cerkvenih učениkih .	10
V. Čistost sama ob sebi časti vredna	13
VI. Čistost, vzvišena — če gledamo na angelje .	17
VII. Čistost, slovita po bojih, s katerimi se pridobiva in obvaruje	20
VIII. Čistost, dragocena pa krhka posoda	24
IX. Čistost — bela lilija	27
X. Čistost, dragocen biser	31
XI. Čistost, sad strahu božjega	34
XII. Čistost, sad srčne božje ljubezni	38
XIII. Čistost, sad skrbne pazljivosti na vest . .	41
XIV. Čistost, sad vstrajne čuječnosti	44
XV. Čistost, sad resne strogosti	48
XVI. Čistost, molitve sad	52
XVII. Čistost, sad zakramenta sv. pokore	55
XVIII. Čistost, sad otročje odkritosrčnosti	58
XIX. Čistost, sad angeljskega kruha	63
XX. Čistost, sad premišljevanja britkega trpljenja Jezusovega	67

XXI. Čistost, sad vdanosti presv. Jezusovemu srcu	70
XXII. Čistost, sad pravega spoznanja in češčenja prečiste Device	74
XXIII. Čistost, sad posnemanja svetnikov	77
XXIV. Čistost, sad globoke mržnje do slehernega omadeževanja	81
XXV. Čistost, sad zaničevanja sveta	85
XXVI. Čistost, sad opreznega občevanja z ljudmi	89
XXVII. Čistost, sad delalnosti	92
XXVIII. Čistost, sad neprestanega boja	96
XXIX. Čistost, sad velikodušnega premagovanja samega sebe	100
XXX. Čistost, vir blagodejnega miru	103
XXXI. Čistost, vir sveti veselosti	107
XXXII. Čistost, vir zemeljskemu blagostanju	110
XXXIII. Čistost, vir dušni svežesti in moči	113
XXXIV. Čistost, vir blagodejnemu vplivanju na druge	117
XXXV. Čistost, vir srečne odločitve za našo prihodnost	121
XXXVI. Čistost, vir tolažbepolnim spominjem na stara leta	126
XXXVII. Čistost, vir tolažbi ob bridki smrtni uri	129
XXXVIII. Čistost, vzrok častitemu večnemu pove- ličanju	132

I.

Čistost, mladeniču svetilka.

„Svetilka tvojemu telesu,“ pravi Izveličar, „je tvoje oko. Ako je tvoje oko čisto, čisto je vse tvoje telo.“ (Luk. 11, 34). In v resnici: z gotovostjo in z veseljem izpolnjuje naše telo tu na zemlji svojo nalogo in pogumno se bliža svojemu namenu, dokler mu je zdravo oko, dokler je čisto, dokler zamore va-se sprejemati vnanjo svetlobo. „Ako pa se je pohabilo tvoje oko,“ nadaljuje Izveličar, „stemni se vse tvoje telo.“ Nemirno ti postane, ustraši je vsak korak, vzburjajo je zdaj zapreke, propadi, zdaj roparji in divje zveri, zdaj druge nevarnosti, katerih ne more zaznati iz daljave, a se jim mora izogniti.

Tvoja „svetilka“, mladenič, ti je čistost. Ona je svetilka tvoji duši. Čim popolnejša je

tvoja čistost, tem svetlejša je tvoja duša, tem krasnejša pred Bogom, tem jasnejši odsev podobe Najvišjega, tem sposobnejša za sleherno čednost. Je pa tudi svetilka tvojemu telesu. Va-nje utisne neki čar, nekaj častitljevega, nekaj nebeškega, po čemer se čudežno povzdiguje nad čistosti nasprotujočo pregreho, ki je tako zelo ponižuje.

Nikar se torej ne čudi, ako poskusimo prav to čednost živo pred oči ti postaviti in razviti pred teboj nje veličastvo. O naj bi te zamogel pisalec teh vrstic tako razvneti, da bi se ti v želji in sklepu, ta biser si pridobiti, ne strašil nikakega boja, nikakega požrtvovanja!

Ako si čist, imaš vse; dokler pa nisi čist, moraš začenjati od kraja in vse storiti, — manjka ti še vsega, manjka ti bistvenega, najdragocenejšega. Ako si čist, — ako si ohranil čistost neuskrunjeno, ali ako si priboril izgubljeno zopet po vročem boju, tedaj lahko vsklikneš s svetopisemskim modrijanom: „Vse dobro mi je došlo z njo, dobička brez mere po njenih rokah.“ (Modr. 7, 11).

*

Anzgar je bil v svoji mladeniški dobi kaj vetrast in lahkomišljen. Ni še slutil resnobe živ-

ljenja. Prve mreže so se mu stavile pod nogami. Svet z vso svojo mičnostjo ga je hotel pridobiti za-se. Pa Gospod ga je po čudežni prikazni opozoril na bližajočo se nevarnost. Zdelo se mu je, kakor da hodi po blatni poti, na katero je od desne in leve stegovalo grmovje svoje ostro vejevje. Vedno teže je stopal naprej. Ko povzdigne svoje oči, zapazi v bližini drugo stezo: lepo, gladko, brez ovir. Na njej zagleda trumo belo oblečenih devic, a ena je nadkriljevala vse druge po svoji rajski svitlobi. Vse so ga vabile, naj se jim pridruži. — Razumel je Anzgar to prikazen. Skrbneje še je odslej pazil na svojo nedolžnost. Ta čednost nadkrilja vse! Postajal je resen, ogibal se je svojih lahkomiselnih sodrugov. Rastel je v čednostnem življenju in dozorel. Postal je škof, postal svetnik. Severna Nemška in Skandinavija ga častite za svojega apostola.

* * *

Ko bi ti poznal ceno čistosti! Kako skrbno bi moral paziti, da ne tava tvoja svetilka v temi! Kako srečen si, dokler je oko tvojega srca čisto, in ni kaljeno! Toda — gorje, ako se tù jame mračiti!

II.

Čistost, slavljena v sv. pismu.

Sv. pismo ne more prehvaliti čistosti! Kako se navdušuje zanjo svetopisemski modrijan v znanih besedah: „O kako lep je čist rod v svoji svetlobi! njegov spominj je večen, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh. Ako je pričujoč, ga posnemajo; kadar pa se očem odtegne po njem hrepene — in venčan vekomaj obhaja zmago, ker je zmagal v boju za plačilo neomadeževanih.“ (Mod. 4, 1, 2.) — Da, neka neizrekljiva lepota odseva iz čistosti! Kako daleč odseva, kako očara in veže na-se celo oko posvetnega človeka! Kako gledajo občudovaje na čistega še celo oni bojazljivci, ki nimajo poguma slediti mu po poti svetlobe! Kako ga časte sodobniki in potomci. Kako mičen izgled, kaka spodbuda je vsem! In kaj šele po smrti — kako plačilo ga čaka! Tu ga čaka nevenljiv venec zmage, kakoršen se spodobi zmagalcu v ljutem boju, ki mu ga je bilo prestatu na zemlji.

In zopet pravi sv. pismo: „Kdor ljubi čistost srca, ta ima zavoljo prijetnosti svojih

ustnic prijateljem kralja.“ (Pregov. 22, 11.) A najvišjega, vsemogočnega, vsesvetega, najljubeznivejšega, najsvetejšega, najdarežljivejšega kralja imeti za prijatelja, — o kolika predpravica! In kake udobnosti izvirajo iz te predpravice? Kako zaupno občevanje z Bogom, kaka prijaznost med Bogom in človekom! Povejte nam ve, čiste duše, kako umevate ve Boga in kako umeva On vas! Ali ne čutite, da bije v vašem srcu Božje srce. Povejte nam kaj o svojih pogovorih z nebeškim kraljem! Povejte, kako prihaja On k vam, kako vas vabi na svoje srce; kako počivate na njem kakor nekedaj ljubljenec Ivan pri zadnji večerji. Kako vas potem topeče se v Božjih čutilih zopet nazaj postavi v to solzno dolino! — O mladenič, bodi in ostani prijatelj nebeškemu kralju, potem lahko pogrešiš vsako zemeljsko prijaznivost!

*

Josip se je že kot deček s studom odtegoval nespodobnemu počenjanju svojih starejših bratov. Prav zato, ker jih je tožil pri svojem očetu, ga začnejo smrtno sovražiti. Prodajo ga za sužnja in suženj pride v službo bogatega Egiptčana. Ura težke poskušnje napoči za kre-

postnega mladeniča. Ničvredna Putifarjeva žena stavi Jožefu mreže; hoče ga zapeljati. A iztrga se in ubeži. Maščuje se nad njim razjarjena žena; pahnejo ga v ječo. A, dasi v ječi, dasi obremeljen bremenom najhujega obrekovanja, težjega od najtežih verig, Josip je vendar le prost — ker čist je Josip, in nedolžen. In kmalu, gotovo v plačilo slavni zmagi v boju za čistost, se mu spremene sužnje verige v kraljevo krono in sužnja obleka v kraljevi škrlat. Josipovo ime se sveti od slej v deviški čistosti, neizbrisno je znamovano v sv. pismu in v spominju vseh čednostnih ljudij.

* * *

Sveta čednost, krasna čednost, sv. čistost — omami me s svojim bliščem tako, da postane vse zemsko v mojih očeh tako kakor je studna, neprijazna noč!

III.

Čistost, poveljučana v Kristovem izgledu.

V čem da je pravo veličastvo, prava ljubeznivost, najsičajnejša plemenitost duše in plemenitost telesa, kdo je znal to bolje, nego Krist,

najčistejši, najbolj vzvišeni, ob enem najmodrejši? Saj njega ni moglo goljufati nič človeškega — saj je vse jasnovalo pred njega Božjim očesom. Krist je poznal vrednost sleherne stvari. Njega ni preslepilo zemeljsko; notranjščina in vnanjščina mu je bila enaka in odkrita. H komu ga je tekom zemeljskega Njegovega potovanja bolj vleklo, kakor k čistim! Ni li bila Njegova mati devica, ni li Njegov rednik deviški Josip? — Poglej, kako rad se Jezus podaja med nedolžne otročiče. V njihovi sredi bivati je njegovo veselje. Med njimi se čuti povzdignjenega v raj, v nebeško svojo domovino, med trumo poveličanih duhov. Malim, čistim dovoli, da pridejo k Njemu: „saj njih je nebeško kraljestvo.“ (Mat. 19, 14.) Nedolžnike ljubi, na-nje poklada svoje roke in je blagoslavlja. Da bi bila varna nedolžnost, izgovori grozno prokletstvo pohujševalcem in zapeljivcem (Mat. 18. 6). Krog sebe zbira mladeniče; ljubeznivo je poučuje, spodbuja je k popolnosti in je sopet odslavlja z najboljšimi sveti. — Komu na ljubo je storil največje čudeže, kar nam jih navajajo svetopisemske knjige? Le misli na mladeniča iz Najma, (Luk. 7.) na deviškega Lazarja, (Iv. 11.)

in na nedolžno Jajrovo hčerko; (Mat. 9.) misli slednjič na Njegovo ljubezen do sv. Ivana evangelista, deviškega si učenca. Kako zaupno je smel Ivan občevati samim Gospodom; in kolikošna Gospodova zaupljivost mu je bila v dar. Vidiš ga z Njim na gori Tabor, (Mat. 17; 9.) kjer ga obseva svetloba poveličanega Izveličarja. V obednici ga srečaš, slonečega na Gospodovih prsih; (Iv. 13, 25) pozdraviš ga v vrtu Getzemani v družbi dveh njegovih zaupnikov, kakor prič začetega trpljenja (Mat. 26, 14; Luk. 22; Iv. 18). Njega, izmed apostolov le njega, ugledaš pod križem, kjer rosi nanj dragocena kri nad vse ljubljenega Učenika. Tu vzame deviški mladenič v varstvo deviško mater božjo. Na Gospodove besede postane on njen sin, njen zaščitnik — drugi Jezus jej postane (Iv. 19, 26).

O tem premišluj, mladenič! Hočeš li postati tudi ti ljubljenec Gospodov? Prav! Le eno ti je potrebno: Bodi čist! Ne bogastvo, ne plemstvo, ne talent, ne lepota, ne zemška čast, ne slava, nobena teh lastnosti te ne naredi ljubljence Gospodu. Eno ti zadostuje; eno — da si čist!

Edmund, poznejši škof v angleškem mestu Canterbury je imel zelo pobožno mater. Ime jej je bilo Mabila. V nedolžnosti in v strahu božjem je Mabila odgojevala svoje otroke. Ko se je podajal še čisto mladi Edmund s svojim bratom Robertom na pariške visoke šole, dala je Mabila obema spokorno obleko in ju prosila, naj jo vsaj enkrat oblečeta v tednu. „Želim,“ tako jima je govorila v slovo, „da ostaneta v razupitem mestu med slabimi tovariši tako čista, kakor sta sedaj, ko zapuščata rojstni svoj dom.“ — In kako je Edmund izpolnoval materino željo? Dobro je vedel, da je čistosti varnostno zavetje le trnjeva ograja. V devetem letu je sicer bogoljubni mladenič že obljubil vedno devišstvo, a dasi mlad, uvideval je vendar vse nevarnosti. V vseh izkušnjavah je klical Marijo na pomoč, in nikoli ne zastonj. Ogibal se je razuzdanih mladeničev v Parizu. Ko je nekoč zopet siloma pobegnil iz nevarne družbe, slabo govoreče, — tako pripoveduje legenda — sreča ljubeznivega mladeniča, na čegar čelu se je svetilo ime „Jezus“. Osupnjen gleda vzvišeno prikazen, a prijazno ga ogovori nebeško dete: „Ker se ti ogiblješ onih, pa iščem jaz tebe!“

Edmund se je zanaprej še bolj trudil, da ni izgubil nebeškega prijatelja.

* * *

O, da bi postal ti, mladenič, s čistim govorjenjem, mišljenjem, dejanjem poseben prijatelj Gospodov. Svet počastuje s svojim prijateljstvom le one, ki so njemu enaki po vnanjih vrlinah. A tvoj prijatelj pa hoče postati bogati, darežljivi Jezus sam. — Kdo se more pohvaliti z enakim?

IV.

Čistost, blagrovana po cerkvenih učenikih.

Neumorno slave čistost sv. očetje, cerkveni pisatelji in učitelji duhovnega življenja. Te-le so Tertulijanove slavnostne besede o čistosti: „Čistost je vrhunec vseh čednostij; ona diči telo, diči dušo in diči cele rodove. Čistost je temelj, na kateri se dviga poslopje svetosti. Ta čednost je sicer redka in malokje brez prenehljaja cve-toča; a popolnoma pa zatrta na tem svetu ni. Bodisi, da se je ohranila po srečni naravi ali po ostrem samozatajevanju in po čuječnosti, bo-

disi, da pod skrbnim nadzorstvom skrbnih vzgojiteljev.“

In sv. Atanazij piše: „Vzvišena čednost je zdržnost, nekaj prekrasnega je čistost, nad vso hvalo je devištvo. O neizmerni zakladi čistosti! O čistost, ti nevenljivi venec! O čistost, ti svetišče božje, ti prebivališče sv. Duha! O čistost, ti dragoceni biser, ki si večini prikrit, in le nekaternikom dosegljiv! O zatajevanje, veselje Bogu — kako visoko so te cenili svetniki! Skrivnostno sicer in nepoznano posvetnjakom, tembolj pa znano onim, ki so tebe vredni! O čistost, ti zamoreš uteči peklu in večni smrti — na tvoje peté se obesi neumrljivost! O zatajevanje, ti veselje prorokov, ti čast apostolov! O čistost, ti življenje angeljev, ti kinč svetih ljudij. Blagor mu, ki te ima — blagor mu, ki se v potrpežljivosti s teboj zaroči! Po kratkem boju tega življenja prejme radi tebe obilo plačilo. Blagor mu, ki si je znal tu odreči, nebeški Jeruzalem bo njegova domovina; v družbo angeljev prestopi in s svetimi proroki in apostoli se zveseli večnega miru!“

Sv. Ciprijan pa pravi: „Sramožljivost dela telo častitljivo, diči nraavnost, posvečuje cele ro-

dove. Čistost ne potrebuje nobenega okraska, — sama sebi je največji kras. Ona je, ki nas dela Gospodu prijetne in nas tesno z Jezusom druží. Pred sramožljivostjo potihnejo viharji divjega poželjenja, po njej zadobi naše telo mir. Sramožljivost nam srečo donáša, a največja sreča je ona sama.“

Mladenič, ali ne čutiš v sebi hrepenenja po taki sreči, po tolikem bogastvu?

*

Gregor Nacijanski je imel v mladeniški dobi skrivnostne sanje. Pred seboj je videl dve ženski postavi; ena je bila devištvo, druga zmernost. Poljubljali ste ga kot svojega otroka in ga vabili seboj. „Pojdi z nama“, ste govorili, „peljati te hočeve pred svitli sedež presvete Trojice!“ Podal se je za njima na označeno pot. — In sedaj! Časti ga sedaj ves krščanski svet. Na zemlji se je povzdignil tako visoko, da je njega temeljitost in obširnost v bogoslovnih vedah osupnila ves svet. Pridobil si je na svetu slavnilo ime „bogoslova“, — a v nebesih pa se je povspel pred svitli sedež presvete Trojice.

* * *

Ne čudi se torej, če je čistemu srcu dano, da nadzemsko občuti in umeva. Skozi čisto steklo človeško oko občuduje ozvezdje; skozi umazano in uprašeno pa mu je meglen ves svet.

V.

Čistost sama ob sebi časti vredna.

Sv. pismo imenuje čistost naravnost svetost. „To je namreč volja božja, vaše posvečenje, da se zdržite nečistovanja, da vsak izmed vas ve svoje telo ohraniti v svetosti in časti. Zakaj Bog nas ni poklical k nečistosti, ampak k svetosti.“ (I. Tim. 4, 3.)

Kdo je čist? Čist je oni, ki z vso močjo svoje volje beži pred tem, k čemur ga naganja poželjenje. Čist je, kdor se popolnoma vêde po modri Stvarnikovi volji in pusti duha gospodovati nad mesom. Čist je, kdor ve prav voditi svoje misli in želje, svoje oko in uho, svoja usta in svojo roko — vsa svoja dejanja, vsa notranja in vnanja čutila, vse ude svojega telesa! Kdor jih ne pusti v službi mesenega gospodarstva, kdor živi v telesu kolikor mogoče breztelesno.

Čist si, mladenič, ako se ustavljaš vsakemu hudemu nagnjenju, ako nikdar ne privoliš mesenemu poželjenju, nikdar ne soglašiš z nizkotnim človekom v sebi samem, nego kot trden, mogočen svetilnik sredi razburkanega morja po konci stojiš in vsepovsod luč razširjajoč junaško odbijaš valovje strastjâ ter vstrajno krotiš besneče viharja slabega poželjenja.

Pa misliš sam pri sebi: „Tega ne morem storiti, to presega moje moči.“ — Ne tako, mladenič. Toliko jih je bilo, ki so zamogli, zakaj bi ne tudi ti? Ne bodeš sam, s teboj je mogočna pomoč milosti božje

Ako pa ti je to res težavno, ako se ti zdi, da presega tvoje moči, potem premotri vzvišenost, krasoto čistosti — te čednosti, ki nas enači z Njim, ker „Gospod je Duh; kjer je pa Gospodov Duh, tam je prostost.“ (2. Kor. 3, 17.)

*

V ameriškem mestu St. Charles, v pokrajini Maryland, je umrl v misijonskem semenišču 16. decembra 1865. leta mladenič, ki se je tu čednostnim življenjem pripravljâl na svoj misi-

jonski poklic. A njegova lepa mladost je dobila svoje pravo priznanje šele tedaj, ko je zapazil zavod sam, t. j. učitelji in gojenci, kaj so bili izgubili. Ivan Kostelo je bilo gojenčevo ime. Rojen 4. oktobra 1846 v mestu Shenectady je bil 1863. leta sprejet v omenjeno semenišče. Že kot mal otrok se je odlikoval po pobožnostnem, prav angeljsko čistem življenju. A pri vsem tem nikakor ni bil zamišljenik-pustež. Z veseljem se je udeleževal neololžnih igr. V zavodu se je rad gibal v družbi svojih tovarišev, ki so bili vsi srečni v njega bližini. Bil je do vsakega prijazen; slehernik je želel biti v bližini „mlademu svetniku,“ kakor so ga že takrat navadno imenovali. Iz sledečega pisma je razvidno, kak da je bil prvi njegov vtis do mladeniča mu soletnika. Pisal je to pismo zavodu ob Ivanovi smrti, izražajoč globoko sožalje vsled izgube tega vrlega nedolžnika. — „Med počitnicami l. 1864. me zagleda na ulici mesta Albany prijatelj in me veselo pozdravi: Fran! danes sem videl sv. Alojzija!“ „Tako!“ mu odgovorjam, „si li bil v nebesih?“ „Tega ne,“ je bil njegov odgovor, „a nebeško bitje se je prikazalo na zemlji.“ Začel mi je na to pripove-

dovati o mladeniču Kostelu, kje in kedaj sta se videla. Kostelo je namreč preživel med počitnicami nekaj dnij pri nekem mojem prijatelju. — „Ker me je slednji, tako nadaljuje, že prej večkrat povabil na svoj dom, porabil sem to ugodno priliko; šel sem z njim in kmalu stal pred njegovim mladim gostom. Očarala me je njegova ljubezniva prikazen. Svetost, nebeški mir in veselje se je odsvitalo iz njegovega obraza. Moj Bog, ko bi hotel kmalu sopet priti tisti srečni dan, da bi se vrnili oni blaženi trenutki, ki sem je preživel v družbi tega nedolžnega mladeniča! — Šešla sva se potem še večkrat in na več krajih. Slednjič sem dosegel, da je ostal nekokrat v moji rojstni hiši nekoliko dni. Poznam mnogo duhovnikov, razne redovnike poznam; a priznati moram, da tako čiste duše, tacega nadzemskega stremljenja pri nikomer še nisem videl, kot na tem mladeniču.

* * *

Torej vidiš, kako razpošilja luč svoje žarke na vse strani. Vidiš, kako čista duša s svojim žarom prodira časih celo svojo telesno ograjo in daleč v svet razpošilja svojih žarkov. O bodi tudi ti taka svetla luč — sebi in drugim.

VI.

Čistost, vzvišena — če gledamo na angelje.

Večkrat slišimo imenovati čistost „angeljsko čednost“; a to prav za prav po krivici. Angelji so že čisti; a ne po čednosti, nego po svoji duhovni naravi. Angelji niso podvrženi mesenemu poželjenju, ker to poznajo le oni, ki živijo v umrjočem telesu. Pač je angelj čist, a on je le samo dub; zato mora biti čist. „Ne gane ga nobena še tako mamljiva prikazen, nobena še tako mila godba,“ pravi sv. Ivan Zlatousti, ne gane ga „noben zunanji mik.“ Presrečen je angelj, ker nima telesa in zato ne more grešiti in izgubiti čistosti.

In sedaj precenjaj vzvišenost čistosti pri človeku. „Po nobeni drugi čednosti,“ pravi Kasijan, „ne postane človek angelju tako podoben, kakor po čistosti.“ — V mesenem telesu, izpostavljen vsakovrstnim navalom: srce je kakor ognjišče razbeljene žrjavice — a vender čist! Ta krepost presega angelja krepost; saj oni ne poznajo niti mesenega boja, niti upornosti čutov.

Kaj čudo tedaj, če uživajo angeljsko čisti ljudje tudi angeljev pravice. Kako lahko spoznajo božjo voljo! Njihov pogled je bistreji, njihove težnje so čisteje, molitev jim ne prizadeva težav. Nebeške duhove skoraj dosegajo po svoji popolnosti. Nebeški duhovi so jim v vedni bližini, varujejo jih in izprošajo jim novih milostij.

*

Rupert, sin kneza Roboslava, se je kot nedorastel deček tako bal vseh nevarnostij, ki so pretile na šumnem dvoru njegovej čistosti, da je sklenil po izgledu sv. Aleša skrivoma ubežati in kakor nepoznan romar živeti v kaki tihi samoti. A ljubezen do drage matere Berte, ki ga ni mogla pogrešati, ga je privedla zopet kmalu v mesto Bingen nazaj. Ostal je doma, kjer je do svoje zgodnje smrti bil v postrežbo revnim in zapuščenim bolnikom. Pri tem opravilu se je lahko ognil vsem nevarnostim, katerih se je poprej tako bal. Zagotovil si je s takim svojim življenjem večno plačilo v nebesih. — Pobožna legenda pripoveduje to-le o njem: Nekoč je zaspal na bregu Rena, ob vznožju malega hriba. Mimo njega valeča se renska reka se mu je

zdela bliščeča, kakor da je biserov napolnjena. Častitljiv starček je stal reki na bregu. Krog njega se je vrtela truma dečkov, ki so drug za drugim skakali v valovje. Starček je umil enega za drugim tako, da so krasnejši in še živahnejši prihajali iz vode. In glej! Kar se prikaže iz reke Rena čudovito lepa livada. Posuta je bila s krasnim cvetjem in oblagodarjena z najprijetnejšim sadjem, — res prav raj na zemlji. Na to livado povabi starček dečke in je ogrne s snežnobelo obleko. Pelje je do igra in jim veleva, naj sežejo po žlahtnih sadežih, ki so viseli z dreves. Tedaj zaprosi Rupert starčka: „Pusti, da se Vam na tem divnem otoku pridružim tudi jaz!“ Ljubeznjivo ga pogleda častitljivi starček in ga nagovori: „Sin moj! tudi ti prideš tje in sicer v kratkem, ko si zgradiš z dobrimi deli mostič do otoka!“ Rupert se proti nebu ozre in krasna mavrica se mu nad to čudežno livado razprostre, na mavrici se prikaže dete Jezus igraje z malim jagnjetom. Dva angelja se mu približata in ga oblečeta v oblačilo, katero je bil Rupert prejšni dan podaril revnemu dečku. „To mi je daroval Rupert,“ dejal je Jezus trumi angeljev, „zato

ga hočem kmalu k sebi vzeti in tudi njemu hočem podariti svitlo nebeško oblačilo.“

* * *

O mladenič, — postani angelj; ostani angelj! Liki angelj prepotovati oprášeno zemljo in se ne oprášiti, — liki angelj igrati že tu kakor ob nebeškem obrežju in muditi se pri kralju kraljev. — Kako to krasno, kako vredno je to, da je zahrepeniš.

VII.

Čistost, slovita po bojih, s katerimi se pridobiva in obvaruje.

Malo je ljudij, ki bi v svoji mladosti brez težkih, dolgotrajnih, da celo neprestanih bojev ohranili sv. čistost. Priča nam to človeška narava, zagotavljajo nas tega razmere, v katerih se giblje dandanes mladina, v dotiki z okuženim svetom.

„Prah si“ (Gen. 3, 19.), prst si in meso! Vedno vre v tebi, nikdar pa ne silneje, nego v mladosti. V tem je mladina še zlasti podobna pomladi. V pomladnem času življenja divjajo

najhujši viharji, najbujnejše klijejo v tej dobi vsa nagnjenja in vse te strasti, ki že naprej odločajo mladeničevo bodočnost. — Za dečka so vsi ti pojavi novi, kakor so novi mladeniču: novo je življenje, nov svet, novi vtisi, novi vžitki, ki mu jih vsak trenutek nudi na razpolago. Temu se pridružuje tudi šola. Šola ima zopet svoje posebne nevarnosti: časih so nevarni učitelji, časih tovariši, časih celo učni predmetje, paganstvo nevarno v klasicizmu in v novodobnem slovstvu; ali so pa nevarnosti v pisarni, v prodajalni, v delalnicah, nevarnosti v zapeljivih ti družbah. In svet — s svojimi omahljivimi načeli, svojimi vabečimi izgledi. Slednjič so še strupene pušice, katere vleče hudobec iz dobro napolnjenega tula; izvrstno zna z njimi pomeriti in prerad ti jih zasadi v preobčutljivo tvoje mlado srce.

Oziraje se na to jih vskliknil že sv. Ivan Zlatousti: „Poznam težave te stvari, vem kako so trdi ti boji in umevam silovitosti te mladostne vojske. Tu je na mestu junaški, neustrašeni duh, ki zaničuje vse podlo in nizkotno. Tu je treba stopati po žarečem oglju in se vender ne opeči, — treba stopati med britkimi meči in

se ne raniti. Sila počutkov je namreč prav tako velika, kakor sila ognja ali sila brušenega jekla. Ako torej mladeničeva duša ni toliko utrjena, da bi zamogla vso bolečino prenesti, mora kmalu podleči. Zato potrebujemo železnega duha, vselej čuječega očesa, največje vstrajnosti, močnega zidu, trdne ograje, čilih in žiljavih čuvajev; pred vsim pa potrebujemo smisla za to, kar je nebeško. Ker zastonj stražijo čuvaji, ako Gospod ne čuva mesta.“ (Glej psal. 126, 1.)

Sedaj pa sklepaj, mladenič, o vrednosti te čistosti, ki ti prizadeva nje pridobitev in ohranitev tako težkih bojov, tako velikih, nepoznanih težav. Mogoče sicer, da je tu pa tam kak srečen zemljan, kateremu je prihranila narava teh težkih bojov, mogoče, da je zemljan, ki je živel v ugodnejših razmerah pod preskrbnim nadzorstvom — vsekako pa je število takih prav majheno in ni ga menda, ki bi bil stopil brez vsakega boja v moško dobo. Vsa čast zato tem hrabrim, ki so se veliko bojevali in pa hrabro bojevali — Gospod pozna te boje in je visoko ceni; posebne vrste krono jim pripravi, ako vstrajajo.

Mladenič, ki je globoko padel, začne sam nad seboj obupavati in izdihovati: „Nikdar več ne premagam grešnih navad. Kolikokrat sem že obljubil Bogu in izpovedniku, da se poboljšam; a zastonj, na novo sem padel!“ Kakor pogosto, tako se je tudi pri njem bojazljivosti pridružil tovariš: mrzli obup. Začel je opuščati molitev, zanemarjati izpoved. Postal je podoben čolničju, katerega valovi tirajo nizdoli po reki. — V obupnih mislih, ki so ga nagibale že k samomoru, je nekoč zaspal. Kar se mu prikaže v sanjah velikan, ki mu z ostrim orožjem preti; a ob enem zapazi za njim angelja, ki nagovarja mladeniča na boj. „Kako naj se lotim tega velikana; on tako močan, jaz tako slab? Saj me zdrobi!“ mladenič toguje. Toda angelj mu vleva: „Pogum, le poskusi, — jaz sem s teboj.“ In mladenič se je začel boriti z velikanom, angelj pa mu je bil v pomoč. Boj ni trajal dolgo; padel je velikan in mladenič ga ugonobi z anglejevo pomočjo. Bolestnega potu ves moker se mladenič zbudi in začne premišljevati teh svojih sanj. „Ni li bil to namig od zgoraj? Sem li sam v boju?“ tako je začel misliti. „Mi li ne pride na pomoč nebo, ako je resno prosim

pomoči ter srčno in zaupno začnem boj?“ In res se je lotil dela. Boj ni trajal dolgo — a zmagal je popolno, za vedno.

* * *

Tudi ti, mladenič, ne obupuj v boju. Od nobenega Bog ne tirja težega in več, nego kar more nositi in storiti. Saj je vender znano, da je Bog najpravičnejši in najboljši. Ti le to stori, česar dolguješ — podpre pa te Božja milost ob delu.

VIII.

Čistost, dragocena pa krhka posoda.

Čistost je zares krasna posoda! Dragocena je tej posodi tvarina, — kajti kaj je pač redkejega nego ta krepost, zlasti pri mladeniču, v katerem skuša mladostni ogenj prodreti ograje vesti in pameti, prezreti verske dolžnosti in se iztrgati dobrohotnej obrambi njegovih domačih. Dragocena je čistosti oblika: — mladeniča namreč obdaja čistost z nebeškim čarom. Dragocena je čistosti okrasba: — saj vsake vrste čednosti kipijo iz posode čistosti. Dragocena je nje vse-

bina: — čisti je izvoljena posoda časti in milosti Božje.

Čim krasnejša pa je, tem krhkeja je ta posoda. S cela na mestu so tu apostolove besede, da „nosimo svoj zaklad v prsteni posodi“ (2 Kor. 4, 7). Kaj hitro se zdrobi ta posoda. Sv. cerkev namreč uči, da je smrtno pregrešna vsaka popolna privolitev v čistosti nasprotujočo pregreho. Res da je slaba ta posoda. Ni je v nas strasti, ki bi nas napadale silneje, nego uprav poželjenje mesa. In pri vsem tem še ta polzka pot, po katerej hodimo vsi zemljani. Razuzdani, hudobni svet hoče razbiti to krasno posodo in uničiti čistost, največjo diko za mladeniča. Koliko zasluženja si torej pač pridobi oni, ki prestane pogumno vse nevarnosti in ohrani nepoškodovano to čistostno posodo ter jo ponese skozi hrupno zemeljsko življenje v roke vsesvetemu Bogu, iz čigar rok je izšla!

Previdnosti ti je zato potreba, mladenič, največje pazljivosti. Pazi skrbno, kam da stopiš; varuj čistostne dragocene posode. Izogni se veliki množici, izogni se zlasti onim, katerih zlobni namen koj, ko jih ugledaš, spoznaš in katerih surovih besedi ter dejanj se bojiš. Tvoj zvesti

angelj varuh ti pa stoj vedno na strani in ti
bodi vedno v pomoč.

*

Kako dobro je vedel angeljsko čisti Alojzij, da nosimo ta svoj zaklad v prstenih, krhkih posodah! Le od tod si zamoremo razlagati njegovo previdnost, njegovo gorečo molitev in njegovo spokornost. S temi lastnostimi je obdal svojo nedolžnost kakor z močnim nasipom. Kolikokrat je prečul polovico noči kleče na trdih tleh in če so mu odpovedale moči, obležal je istotam. Ko so ga našli nekoč v jutru vsega otrpnjenega na tleh in mu očitali to njegovo strogost, zavrnil jih je z istimi besedami, kakor dvanajstletni Jezus Marijo in Josipa: „Ali niste vedeli, da moram biti v tem, kar je mojega očeta?“ (Luk. 2, 49.) Z molitvijo in spokornimi deli se je pripravljaj Alojzij na večkratni sprejem Najsvetejšega. Sam s seboj je postopal tako strogo, da so se mu čudili, kako more njegovo nežno telesce prenesti ta brezobzirni post in kako more prečuti vse noči, kako more pretrpeti pogostno krvavo bičanje. Znano je, kako dolgo število let se je moral truditi bogoljubni mladenič, predno mu je oče dovolil vstop v red

Tovarištva Jezusovega. Alojzij je bil namreč določen naslednikom v očetni mejni grofovini; nanj je stavil oče ves svoj up, njega je ljudstvo, prihodnje mu podaništvo, iz srca ljubilo! A vse zapreke je premagal eden trenutek njegovega spokornega življenja. Nekega dne se namreč strogo biča Boga v nebesih proseč, naj ga slednjič usliši. Trdi, bolesteni udarci so odmevali po hodnikih, in mimogredoči služabniki so zagledali skozi ključevo odprtino pretresljiv prizor. To naznanijo grofu-očetu. Oče ostrmi, ko vidi svojega ljubljenca tako razmesarjenega. „Sin moj! nehaj in čuvaj vsaj svojega življenja. Izvédi svoj sklep ter idi v miru tje, kamor te vabi srce:“ tako mu slednjič oče velí.

* * *

Ali je tvoja dragocena posoda še nepoškodovana? Ali pa leži tvoj zaklad že v črepinah na tleh? Bodi v bodoče previdneji! Na - se pazi; beži pa pred zapeljivci!

IX.

Čistost -- bela lilija.

Večkrat se primerja čistost z lilijo. Lepa resnica in globoka misel tiči v tej primeri.

Visoka vitka postava, mamljiva beloba, očarljivi vonj: to troje odlikuje lilijo.

Prav tako kakor lilija stoji med svetom čisti mladenič. Po konci stoji, ker ga ni umazal svet. Vzor je vsem, ki ga natančneje poznajo — saj pravzaprav bliže biva nebu, nego zemlji. — A suženj nečistim strastém: koliko to nasprotje! Kakor vse uničujoči plevel se vlači nečistnik po zemlji. V nizkotnem in podlem ima svojo uteho, svojo tolažbo in svoje krepilo. Nebesom se je odpovedal že davno; saj ve, da pride tje le oni, ki ima „čiste roke in čisto srce.“ (Ps. 70. 23, 4.) Le čisti se dotakne vrhov Gospodnjih gora. (Ps 70. 23, 3.) Po trenutku stega svoje roke: trenutek izkoristiti si, to je njegova želja. Na onostransko življenje in na nebesa — na to ne misli nič več.

Lilija je bela. Kako veličastna je v svoji priprosti krasoti. Zadovoljno biva človeški pogled na tem brezmadežnem cvetnem vencu, ki se odpira proti nebu, da sprejema nebeško roso in izpuhteva rajsko vonjavo. — Bled, brez barve se pa plazi nečistnik v svoji umazanosti okrog, gnjusoba nebesom in sebi in ljudem. Ki

slutijo njegov žalostni stan, vsi ga milujejo, ogibljejo se ga in ga zaničujejo. Tu ne pomaga še tako lepa obleka, ne pomaga ne dišeče ma-ziio in ne lepoticje: ako nisi čist, nisi ne lep in ne prijeten niti pred Bogom niti pred ljudmi. Ni je lepote brez čistosti.

Prijeten vonj širi lilija na okrog. Mimosgređoči se ga ne morejo dosti navžiti. Enako lepo dišavo izpuhteva tudi čistost pred Bogom in pred ljudmi. Nebeški ženin, pravi sv. pismo, se rad mudi „med lilijami.“ (Vis. pes. 2, 16.) Da, celo posvetnjake miče in vleče nedolžnost in čistost. Svetniki, kakor Filip Nerij, so — tako se bere o njih — po prijetnem ali zoprnem vonju razločevali čiste od nečistih mladeničev. Ta čednost spominja raja. — In radi te nedolžnostne cvetice zavidajo celo nebeški duhovi to solzno dolino. Tolik je blagoslov, ki ga vživa mladina v svoji čistosti.

Mladenič! Če torej opaziš lilijo, znak čistosti, v rokah sv. Josipu, sv. Alojziju; če jo cvesti vidiš poleg Marije, najčistejše; in kako lepotici nje altarje ta najkrasnejša cvetica — takrat skleni: Tudi jaz hočem postati lilija: —

nebesom veselje; kinč zemlji; deviški venec samemu sebi.

*

Brezskrbno so se nekoč vračali z male božje poti nedoletni dečki; med njimi je bil tudi Pavel, pozneje Leonard Mavriški imenovan. Lahkih korakov so hiteli kraj morja domov. Ob obrežju je bil čolnič in v njem mož, ki jih v svoji zamišljenosti ni takoj zapazil. Komaj pa jih ugleda, kar se zbudi v njem strast. Urno skoči iz čolna in jastrebu enako hoče ugrabiti enega prestrašenih dečkov. Kakor se preplašijo mirni golobje, če plane med nje krvoločni jastreb, tako zaženo uplašeni dečki plašen krik. Vderejo pa jo proti bližnjemu mestu in so res kmalu tam. Za njimi drvi znoreli starec, meče za njimi kamenje in jih roti, naj počakajo. A zastonj; tem urnejše nadaljujejo svoj tek. Ne oddahnejo se prej, dokler ne prihite v majhno cerkvico, ki je stala mestecu na skrajnem koncu. Tu pokleknejo pred podobo prečiste device Marije in se njej, najčisteji vseh čistih, zahvaljujejo, da so bili rešeni. Braniteljici in zaščitnici najlepše vseh kreposti obljubijo tu še enkrat večno zvestobo. S kakim veseljem je pač gledala Marija na četico teh

malih junakov in s kako všečnostjo je odobraval njihov trdni sklep!

* * *

Svet je brezsraven. Po vseh tvojih potih gre za teboj z mamljivimi klici. Močne so izkušnje, ki bi te vrgle sedaj na levo, sedaj na desno. Tudi na nesramne ljudi morda naletiš v svojem mladem življenju. Oni bi iskali le sebe, a za tvoje izveličanje jim ni mar. Beži pred njimi, zateci se k Mariji, prečisti Devici; v njene roke položi svojo nedolžnostno lilijo — in ti si na varnem.

X.

Čistost, dragocen biser.

Čistost je dragocen biser, dragocen kamen; dragocen sam ob sebi in veselje ga je pogledati. Njega vrednost je zlasti v tem, da kroti ono zlobno nagnenje, katero krotiti je najtežje. Čistost prestvarja naše telo in našo dušo v hišo božjo, v svetišče Gospodovo. Čistost preminja našo dušo v krasno, hudobnemu svetu zaprto svetišče. Saj se čisti popolnoma odtegne zapeljivemu svetu in zametuje vsako nečimernost. Strog je namreč

napram samemu sebi in strogo čuje nad seboj. — A nečistnik, ta pa takorekoč samega sebe razjeda, tak je, kakor preperéli kamen, ki razpada in se drobi v prhnôbi. Med tem ko nečisti kakor suha goba vse v se vpije, kar mu ponuja nasladnosti svet, utrjuje se čisti z božjo pomočjo vedno bolj; čistega duh. se vkrepi in po pogostnem zatajevanju postane kakor trdni dijamant. V čistem odsevajo pravi solnčni žarki; v očeh ljudij postane kakor nebeški biser. Akopram je samemu sebi znabiti nepoznat; pozna ga pa dobro Oni, kojemu je znana sleherna stvar po svoji ceni.

Čistost je biser vseh biserov. Pa reci, če ni ta biser nekaj prav redkega tu na svetu? Kje so naši egipški Josipi, kje naši Alojziji, naši Kazimiri? — Res, da imamo še veliko čistih mladeničev, a neprimerno več je propalic; več izgubljenih sinov v pravem pomenu besede. „Oskrunjena je zemlja po svojih stanovalcih,“ pravi sv. pismo, „zato zemljo prokletstvo razje, zato so kaznovani njeni bivalci. Mesec, on postane rdeč in solnce otemni.“ (Iza. 24. 23.)

Čistost, — ona je biser vseh biserov. V njej se še-le okrasijo druge čednosti in po njej

zadobe svojo vrednost. Čistost je podobna dragocenemu kamenu, ki rezan in brušen postane sredotočje in ognjišče vsemu lepotičju.

To torej, mladenič, je pač tisti dragoceni biser, o katerem pravi sv. pismo, da „oni, ki ga najde, gre, proda vse in ga izkoplje.“ (Mat. 13, 45.) — Tudi ti vrzi od sebe vse drugo in skrbi le za to, da si čistost pridobiš in jo ohraniš. Nobena žrtev naj ti ne bo prevelika, nobeden trud za ta biser pretežak. Kako se ti kedaj ta biser v tvojem večnem nebeškem vencu zablješči!

*

Cerkvena zgodovina slavi mladega Niceta, mučenca nedolžnosti in ob enem sv. vere. Zastonj se je trudil arijanski trinog, da bi v mladeniču omajal živo vero. Zmislil si peklensko pot, ki naj bi ga pripeljala do zaželenega cilja. Hlini se namreč mladeniču in ga da položiti na mehko posteljo, posejano s cvetjem. Z rudečimi trakovi so ga na njo privezali. Najprej urop čistosti; potem vere: tako je izračunil trinog. Ko tako zvezan in brez pomoči tu leži, bliža se mu zapeljiva kača. Prizadeva si vzbuditi v njem čutnost. Niti lepa beseda, niti sila nič ne

izda. Že je Nicet zmagalec. Z vso silo si odgrizne jezik, s curkom krvi ga bruhne nesramni Putifarki v obraz. Vsa preplašena odbeži in Nicet, zmagalec v dvojnem boju, slovesno slavi svoj vhod v nebeško kraljestvo. — Nicet je pač dobro vedel, kolike vrednosti je žlahtni biser čistosti.

* * *

O ko bi tudi ti, mladenič, hrabrega Niceta v toliko posnemal, da bi se ne ustrašil vsaj nekrvavega boja za biser čistosti. To je namreč boj, ki se ti ponuja vsak dan. Skušaj torej od slej prav ceniti sv. čistost, in ne bode ti žal — tudi prevelika za-njo ne bode največja tvoja žrtev. Da si jo le ohraniš; potem si sebi ohranil vse!

XI.

Čistost, sad strahu božjega.

Biser vseh čednostij, sv. čistost, — ta biser mora biti dobro shranjen, mora biti v varnem zavetju, da tu raste in se krepi in zori in da bo obvarovan pred vsakovrstnimi napadi.

Nobena čednost, najmanj pa sv. čistost, ne more pognati korenin, ne more kliti niti se more ohraniti — brez strahu božjega.

Gospodnji strah je oni sveti strah pred vsim, kar bi razžalilo božje veličanstvo. Oni prekoristni strah je, ki v nas govori ob času hudih izkušnjav z egipškim Josipom: „Kako bi zamogel kaj takega storiti pred obličjem svojega Gospoda?“ (Gen. 39, 9.) Ta strah nam stavi pred oči velike resnice, kako ostro da kaznuje božja pravičnost. Ta strah nas obvaruje, da ne privolimo, nego da vskliknemo, prešinjani z grozo pred odprtim žrelom: „Raje umreti, nego grešiti!“ — Kratko veselje, — večno trpljenje! Ta strah nam kaže Keruba, ko podi iz raja Adama in Evo zaradi greha; predočuje nam grozni potop končujoč vse, kar je do tedaj rodil beli dan. Kaže nam ognjeni dež, ki uničuje Sodomo in Gomoro. (Gen. 19, 24.) Kaže nam knjigo, kjer stoje zapisani naši dolgovi. Po njem dohajajo na naše uho mozeg pretresujoči glasovi angeljskih tromb velikega sodnjega dneva. Kaže nam brezdanje brezdno večnega trpljenja in neskončnih muk. V srce vznemirjajočih podobah nam kaže vse to mimogrede sicer, a določno

kličoč: „Jenjaj! grozno je pasti v roke živega Boga. Utegne se ti pripetiti, da koj kmalu, mogoče to trenutje po smrtnem grehu neizpokorjen zapustiš ta svet, in potem — kaj potem?“

O premočni strah božji! Ti ukrotiš najzdivjanejo naravo. Ti si močna ograja, ki si že tolikim zabranila padec v peklenško brezdno. Ti si ono skrivno zdravilo, ki si vedno pri rokah po noči in po dnevu, v družbi ali v samoti, v našem vsakdanjem tihem življenju ali pa v hrumnem vrtincu vrvenja onih, ki so pozabili svoje duše in svojega Boga. Ti si najizdatnejši lek proti strupenim pikom tega sveta.

Strah božji je pa še prav posebno potreben, da se čednost ohrani, ki se večidel tare na skrivnem. Na skrivnem tako, da se nje skrunitev do mala vselej odtegne človeškim očem.

Strah božji torej brzdaj tvoje strasti! Strah božji ti bodi blagodejna zavora, da ohraniš svojo nedolžnost. Strah božji naj tudi ob tebi skaže svojo čudotvorno moč. „Strah božji greh prepodi!“

*

Živel je mladenič, ki se je pogrezal čedalje bolj v vsakovrstne pregrehe. Opominji so mu

šli memo ušes, preslišavati se je navadil glasno govorečo in glasno opominjajočo vest vselej v novo se pregrešujoč. Nekega dne pride na izprehodu v gozd in ves utrujen svojega trupnega životarjenja leže pod košato drevo in trdno zaspi. A v spanju zasliši glas: „Strašno je priti v roke živega Boga!“ Je-li sanjal? Ni li bilo nobenega človeka v obližju? Zazdelo se mu je ob enem, da vidi pred seboj Marijo, ki mu očita njega pregrehe. Ves prestrašen se zateče do nje, ki jo je v svojih zlatih, v otročjih letih kakor najboljšo mater častil. In zopet zasliši isti glas: „Kako torej! Naj li jaz isto storim s teboj, kar delaš ti z menoj!“ — Groza ga obide. Še enkrat zakliče zaupno Marijo na pomoč. Toda, o grozno, Marija svoj mili obraz obrne od njega. Mrzel pot ga oblije — in se zbudi. Izbujen premišljuje sanje; premišljuje svoje žalostno stanje in premišljuje, kako se je do sedaj norčeval iz milosti božje. Ohrabri se. Nemudoma gre k izpovedniku in skesano se obtoži svojih grehov. Izpreobrne se, posveti se popolnoma Bogu in Mariji in prične tisto spokorno življenje, ki je privédlo že marsikoga do svetosti.

So trenutki v življenju, ko napadejo človeka z vso silo izkušnje. So trenutki, ko ubogega zemljana morda drži nazaj le ena misel. In ta misel bi bila: „V pekel — v pekel pa nočem. Pekel je bil in je moja grôza.“ — Ubéžitorej grehu in peklù!

XII.

Čistost, sad srčne božje ljubezni.

Lep je Bog in vse ljubezni je vreden! Sama svetloba je, sence ni na njem. Najpopolneje bitje je, vse dobro zedinja v sebi. Neskončna je njega modrost, pravica, svetost. Vsemogočen je, veličasten in vzvišen nad vse.

Kako dober je Bog, kako darežljiv, blag in usmiljen! S kakimi dobrotami nas je obsipal in nas obsiplje z novimi dan na dan. Iz ničā nas je dvignil, obdaril z najlepšimi naravnimi dobrotami in sveto svojo milostjo. S predrago krvjo njegovega edinorojenega sina smo bili odrešeni in sprejeti v njegovo sv. cerkev. V tej katoliški cerkvi so nam odprti nešteti studenci milosti božje. Na razpolago so nam vsem, da zajemamo iz njih. „Res, kaj bi bil pač zamogel

štoriti v svojem vinogradu, da nisem še storil,“ (Iz. 5, 4.) zamore nam Bog govoriti po vsej pravici.

Ali ta veliki nad vse dobri, vse ljubezni vredni Bog ne zasluži, da ga ljubiš ti, mladenič, v povračilo? Ali bi ne bilo plemenito, da se iz ljubezn. do njega ogiblješ greha, zlasti še onega, ki je po svojem bistvu njemu tako zopern, tako nizkoten in ostuden?

In ali bi vsa ta ljubezen, ki ti jo izkazuje od večnosti in neprenehoma, ali bi te vsa ta ljubezen ne mogla ganiti, da mu žrtvuješ to, kar je pred vsim v tvojo lastno korist, kar dela tebe plemenitega in te povzdiguje k Bogu, ki je najčistejši duh?

O daj, da ljubezen do Boga vsplamti v tvojem mladeniškem srcu; tako goreča ljubezen do Boga, ki zamore zamoriti vsako svetno ljubezen; ljubezen, katere plamen prešine vsak utripljej tvojega srca. Ta ljubezen naj uniči v tebi svet z vso zapeljivostjo, zamori vsako nizkotno poželjenje, sploh vso posvetnost naj zamori. Očiščeno v tem nebeškem ognju bodi za naprej tvoje srce, lepo svetišče najčistejšemu Bogu. V njem naj odmevajo izbrani glasovi angeljskih trum, v katerem naj se dviga pri-

jetni dim tvoje žgalne daritve, to je: tvojega zatajevanja.

*

Agapit, mladenič plemenitega pokolenja, je v svojem petnajstem letu pretrpel grozovite muke zaradi sv. vere. Krog 270. leta je umrl krute smrti. V boju za nedolžnost se je navzela njegova duša onega junaštva, po katerem se je uvrstil v število najčastnejših mučencev. Na povelje cesarja Avrelijana vjet — je bil najprej grozno bičan. Veliko je trpel za časa svojega dolgotrajnega jetništva, saj je bil nekoč štiri dni brez jedi in pijače. Slednjič prineso v ječo goreče oglje, da bi mu je stresli na glavo. A Agapit prehitil trinoge; sam si potrese z žrjavico svojo glavo in si tem potem sam začne plesti mučeniški venec. Razdivjani rablji ga obesijo za noge in zanetijo pod njegovo glavo ogenj. Menjaje se ga bijejo po izmučenem telesu štirje trdosrčni krvniki. Z vrelo vodo ga naposled polijejo, še malo živemu zdrobé kosti in ga vržejo pred sestradane leve. Toda levi se ga ne dotaknejo. Pod mečem je moral končati svoje mlado življenje. V nebesih je prejel na glavo, ki je nosila ravnokar ognjen venec, večno se bliščečo krono mučeništva.

* * *

Vsled notranje goreče ljubezni do Boga je bil Agapit neobčutljiv do zunanjega zemskega ognja. Mladenič, ljubi Boga, ljubi ga vzvišeno in nadzemsko. Tem potem ti mora postati gnjusno in podlo vse zemsko. Nobena puščica posvetne ljubezni potem ne zadene tvojega v Božji ljubezni se topečega srca.

XIII.

Čistost, sad skrbne pazljivosti na vest.

O da bi bili vedno poslušni glásu vesti!
O da bi se dali njej voditi, od nje poučiti! Saj vest ni nič drugega, nego v nas govoreči Bog sam. V naši notranjosti se oglašá Vsesveti, sovražnik vsaki zlôbi. Tu se nam kaže, tu nam izraža svojo sveto voljo. Tu oporeka, straši, grozi, — tu osrčuje, vabi, sili.

Prav glede čistosti je vest najbolj razsvetljena, dobromisleča učiteljica. Ako je namreč vest Božji glas in je Bog najčistejši, kako resno nastopi potem vest: svareč ako se gre za grdobije, ki so s čistostjo najčistejšega Boga v največjem nasprotju. Da — potem se vznemirja kri, potem bije močno srce, potem se čuti tok

krvi, lica zardevajo, potem se nam dozdeva, kakor nas bi kdo prijel za rame in nas siloma odvrčal od hudega. In kaj še le, ako bi res bilo doprineseno hudobno dejanje! Potem je še le pusto; prav pusto je v srcu in prazno; srce je kakor mrtvaška krsta, polna strašil in grozeč glas se čuje iz njega: „Storjeno, — končano, — gorje!“ Prav glede čistosti nam je najboljša učiteljica in vzgojiteljica vest. Saj se gre tu za reči, ki so najbolj skrite, očem vseh odtegnjene. Priča njih je le Vsepričujoči, ki vse ve; vse ali pohvali ali pograja, in Vsepričujoči nam govori po svoji nezmotni glasilki, ki se jej pravi — vest.

Kako hitro se zbudi strast! Ne dobro poznana in zato v kali nezamorjena vsplapola strast v strahovit, neukrotljiv plamen. Tu je merodajen glas vesti, ki se pa nikakor preslišati ne sme. — Tako mnogim mladeničem bi bile prihranjene velike težave, zmote in blodnje; prihranjen najgrenkejši kes, ako bi ne bili preslišali glasu vesti v onem odločilnem trenutku, ko je peljala strast nedolžnost na — morišče.

Zato si ohrani vedno tanko in čisto vest. Boj se sicer plašljivosti, a bodi vender sebi od-

kritosrčen prijatelj. Kaj ti pomaga, ako sedaj varaš samega sebe. Ako pa pride vender veliki dan plačila vse na svetlo; oni dan, ko se razkrijejo vse tvoje skrivnosti pred očmi vesoljnega človeštva: kaj ti takrat to pomaga? — vse pride na svetlo!

*

K umirajočemu mladeniču je bil poklican njegov navadni izpovednik. Žalibog, ni ga našel več živega. Zanj moliti, le to je izpovedniku še preostalo. Zato je pokleknil z domačimi poleg umrlega, v goreči molitvi ga priporočajoč večnemu Sodniku, pred kojega je bil pozvan prav to trenutje. Tu med molitvijo, o groza! se mrtvi ali navidezni mrtvi zgane, odpre oči, sklone se po konci in zaječi mozek in kosti pretresujočem glasom: „Joj meni! — varal sem samega sebe — Joj meni!“ Trikrat je ponovil te besede, potem pa je izdahnil za vselej. „Goljufal, varal samega sebe!“ — Kaj je pač hotel s tem reči? Mladeničeve besede je dobro umel duhovnik. V zadnji dōbi se je namreč umrli večkrat izrazil, da bode Bog pač milostljiv sodnik hudim nagnjenjem, katerim se vda-jajo mladi ljudje in katerih popolno se zdržati

je, kakor je rekel, mladini nemogoče. — Tako se je varal ubožček, varal za vso večnost. V večni luči, v očeh pravičnega, a ostrega Sodnika se pač pokažejo stvari v pravem, v nezmotnem svitu.

* * *

O mladenič, bodi odkritosrčen do samega sebe. Zlasti še, kar se tiče čistosti, se nikoli ne moti. Kako težko je zamoriti plevel, ki je razgnal na vse strani svoje korenine. A težko pa bi ne bilo, če bi bil iz svojega srca izdril strupeno nečisto zél koj takrat, ko je uprav še le zakalila.

XIV.

Čistost, sad vstrajne čuječnosti.

Naše srce je podobno od vseh strani oblegani trdnjavi. In vender — nam jo je rešiti to trdnjavo, sicer jo ugrabi sovražnik in naša duša zapade sramotni sužnosti. Zato moramo hrabri biti, a biti tudi pazljivi. Brez pazljivosti, mladenič, je ni čistosti. Kdor na široko odpre vrata vsem strastem, kdor pusti hodnike, stolp, dvorišče brez straže, tega kmalu pouči krik

zmagovalnega sovražnika, da je trdnjava padla in da mu ne preostaja drugega, nego sramotna sužnost in pogin.

Na oči pazi, mladenič, pred vsim. Oči so vrata, skozi katere prihaja smrt. Neumestna radovednost, pomankljivost v zatajevanju, ki je v tem, da hočeš povsod postajati, vse si ogledati, ničesar si odreči — vse to v hipu spremeni tvojo trdnjavo v grad trinovega sovražnika, ali pa v žalostne razvaline, iz katerih zeva tužna smrt. A mislimo si, da radovedni pogled sam na sebi ni še greh: toda kako lahko da povod slabi misli, slabi predstavi in želji; to vse pa naposled vodi do prepovedanega dejanja.

V čistosti ne vstraja mladenič, čegar predrzni pogled si vse videti upa. Mladenič, ki motri tu nespodobne podobe, tam mične postave: ta mladenič ti dolgo časa ne bode čist. V čistosti ne vstraja mladenič, ki išče plesišč. — Saj so plesišča pač zanka nedolžnim. Katera teh dveh stvari misliš, je loža: da bo tak mladenič ostal čist ali da boš posodo, vrženo v propad, nerazbito mogel pobrati.

Svetniki so pač dobro vedeli, zakaj da so zapustili sprijeni svet, zakaj so stražili svoje

počutke na način, ki se nam dozdeva časih skoraj pretiran. Svetniki so namreč poznali slabost človeške narave; vedeli so, da je čistosti zmaga beg; vedeli, da pogine v nevarnosti, kdor ljubi nevarnost. Svetniki so vedeli, da je varno pred roparji le to, kar jim je zabranjeno s trdnim zapahom. Kolikokrat je povzročila že nezatna iskrica grozne požare. Prav taka iskra ti je mnogokrat nespodoben pogled: s slabo željo je ta iskra zanetila velikih požarov.

Skleni torej, mladenič, s svojimi očmi, z vsemi svojimi čuti sveto zvezo, zvezo svoji duši v bran. Bodi trezen, previden, pazljiv, čuječ, bodi možat in ljubi samoto. Bolje je za te, da si sebi prestrog, nego da si lahkomisljen. Zato poslušaj modrijana v sv. pismu, ki pravi: „Modri se boji in se ogiblje hudemu; abotnik pa zato ne mara, čuti se varnega povsod.“ (Preg. 14, 16.)

*

Benedikt, rojen 480 l. v Nurziji, je bil sin plemenitih starišev. Mlada svoja leta je preživel v mirni rodni hiši na selih. Ko pa je prišel v Rim, da bi hodil tam v šolo, pristudilo se mu je todobno še na pol pagansko in slaboglasno

mesto; pristudili so se mu posebno še nečisti njegovi šolski tovariši tako, da je mesto zapustil in se podal v samotno pogorje Sabinsko. V skalni duplini je živel tu v molitvi in spokornih delih in se je tako pripravljaj na svoj bodoči veliki poklic. — In kdo bi pri takem mladeniču to mislil! — Benedikt je sicer ubežal bohotnemu Rimu, a prirojena spačenost naše človeške narave mu je sledila tudi sem v Subijako. Napočil je zanj dan, ko naj se odloči: ali on zmaga kri in meso ali naj kri in meso zmagata njega. Napadle so ga namreč nečiste misli, porodile so se pred njegovimi očmi umazane predstave: branil se jih je, a ni se jih mogel otresti. Zato se je vrgel v gosto trnjevje, med žgoče koprive in se tu preobračal tako dolgo, dokler ni krvavel na vsem telesu; dokler po besedah sv. Gregorija „ni spremenil nasladnosti v boleost ter s telesnimi ranami ni uničil svojih dušnih ran.“ — In odslej je bil Benedikt prost vsakega mesenega poželenja. Iz izkušnje je govoril potem, ko je zapisal: „Oni zamore zaupno pričakovati večnega življenja, ki ugonobi sovražnika tako, da ga zapodi izpred praga svojega srca“ in „ki koj mladi

zarod zlobnih strastij razbije na močni skali, koja je Krist sam.“

* * *

Kako pa je s tvojim zatajevanjem, mladenič? — Ali tudi ti brzdaš svoje oči, svoje počutke, ali pa dovoliš, da te vodijo te strasti enako kakor vodi iskri konj neprevidnega jezdeca, ne pa konja jezdec? — Sam na sebi rabi silo, ljubi samoto, bodi skromen in previden. Uči se odrekati samemu sebi in prihraniš si tem potem prav težkih, prav usodnih bojev.

XV.

Čistost, sad resne strogosti.

Nikakor ne zadostuje trdnjavi, da ima ozidje in vrata; na varnem mora biti tudi to, kar je v ozidju. Trdnjava mora imeti bogato zalogo vsega potrebnega in mora biti pod vodstvom izkušenega poveljnika. Poveljnik pa mora strogo nadzorovati moštvo v trdnjavi in mar mu mora biti najnatančnejega redú.

Sem ter tje nas namreč napadejo izkušnje, ki planejo na nas, kakor neopaženi so-

vražniki izza osipov. Takoj in odločno v bran se postaviti v takem slučaju kaj zaleže. Koliko jih je, ki se sovražniku ne ustavijo; ne ustavijo se v odločilnem trenutku; in potem je prepozno. Sovražnik namreč takoj izprevidi in izkoristi ugodno priliko, zlorablja naše slabosti; zažene se na nas in nas prevlada ter postane naš zapovedovalec. Kako slaba je velikrat naša narava. Kako lahko se zamudi odločilni trenutek! Koliko mladeničev je v verigah strastij, predno se še tega zavedo. V temni ječi greha obžalujejo potem svojo neodločnost, svojo bojzljivost in strahopetnost.

Pazi skrbno na srce, na vso svojo osebo. Ničesar, tudi najmanjšega ne preziraj. Dobro brušeno in čisto ogledalo se skali ob najmanjšem dihu. Tako izgubi duša svoj žarni svit in svojo lepoto, ako privoliš le samo v najmanjšo zahtevo zle svoje narave. Sled zapusti plamen na slednji stvari, katere se je dotaknil tudi le za trenutek. Strast pušča vselej za seboj sledove, ako prav nas ni nadvladala popolnoma. — Ako stopaš po opolzli cesti ali, ako hodiš po strmi poti doli, na de ja š se sicer, da prideš srečno na mesto, kamor želiš; si-li pa tega g o t o v, da prideš?

Strm je prepad in polzka je pot strastij, — veš li, kako daleč da te dotira tvoje meseno poželjenje, ako se mu le za trenutek udaš? V krhki posodi nosimo svoj zaklad, — to ti je znano. Ali ni torej skrajna predrznost in brezskrbnost, da se lahkomišelnost spuščáš med sve svojim strastém dovoljujoč vse — in prav vse

Mladenič, oboroži se z orožjem svete strogosti do samega sebe. Ako si samostojen gospod v lastni hiši sedaj, ko ti je mlademu res težavno; do kake samostojnosti se popneš še le pozneje kakor mož, kakor starček.

*

Kazimir, izvoljeni ogerski kralj, Kazimirja III., kralja poljskega sin, je od zgodnje mladosti živel strogo, živel pa tudi čisto. Ničesar ni bolj sovražil, nego omehkuženega dvora. Zato je nosil tu na dvoru navadno priprosto obleko prespaval več noči na golih tleh, premoljeva znaten del noči, bival v noči pred vrati cerkva v katerih je stoloval Jezus v presvetem Rešnjem Telesu. — Do Marije je bil otroški zaupljiv. Znana je njegova krasna, Mariji posvečena pesem: „Omni die dic Mariae mea laudes anima — Čast Mariji duša moja poje slednji dan.“

Prepis te pesmi je pustil položiti celo k sebi v svoj grob. Kazimir je živel v največem samozatajevanju. Čistost je ljubil nad vse. Niso ga zamogli pregovoriti, da bi bil odstopil le za pičico od svojega strogega življenja. Na trdnem njegovem sklepu so se razbili vsi nasprotni naklepi, vsa prigovarjanja vsiljivih svetovalcev. Odgovarjal je vselej in vsepovsod: „Malo mori, quam foedari: raje umreti, nego se omadeževati“. Nedolžnostni svetnik je umrl v 25. leti svoje starosti. Po preteku 120. let so našli njegovo truplo nestrohnjeno. Cela je bila celo obleka, ki je obdajala čisto njegovo telo, da si je bila kraljeva raka zelo vlažna in je le pospeševala trohnenje.

* * *

Tako Bog celo po smrti časti čistost — ta čednostni biser, biser vseh biserov; kaj pa čaka še le duše, te neustrašene gospodovalke, tam gori v poveličanju! Bojuj se, mladenič, z vso odločnostjo, ki ti je dana v tem svojem dobrem boju! Tvoje geslo bodi od slej vedno: „Malo mori, quam foedari — Rajše umreti, nego se omadeževati.“ Tako deluj — in si rešen!

XVI.

Čistost, molitve sad.

„Ker sem dobro vedel,“ glasi se v modrostni knjigi, „da ne morem biti drugače zdržljiv, nego če da Bog, stopil sem pred Gospoda in ga prosil ter sem govoril iz vsega svojega srca.“ (Modr. 8, 21.)

Kako potrebna je nam molitev, če hočem ostati čisti! Molitev je pogovor z Bogom, po vzdigovanje duha k Bogu. Pogovor z Bogom pa povzdiguje našega duha v njegovo družbo družbo najčistejšega vseh bitij. Čim pogostejše čim gorečnejše molimo, tem bližje pridemo Bogu tem bližje pride Bog nam. Kaj se godi, če prijateljsko občuješ s prijateljem? Vedno podobni si mu! Tako tudi občujoč z Bogom postajaš Bogu vedno bolj podoben. Bog je čist duh in kaj čuda, da se mi, če pogosto občujemo z njim, sami poduhovnim in odtegnemo svetu bolj in bolj.

Molitev je zlasti še kakor studenec milosti pač najboljši porok, da si ohranimo čistost; naj izdatnejše sredstvo je, da si zopet pridobimo božjo prijaznost Bog hoče, da ga za vse prosimo, —

tako je odredil. Verni, zaupni molitvi je tudi zagotovil, da jo usliši. Tem gotoveje, pa je, da nas Bog usliši, čim prijetnejše je njemu in čim potrebnejše je nam to, za kar ga prosimo: „Nikdar ne odreče dobrega duha njim, ki ga zanj prosijo.“ (Luk. 11, 13.) Ali pa moremo imeti boljšega duha, nego je duh čistosti. Ali pač Bog koga tako rad usliši kakor čistega mladeniča?

Ako hočeš tedaj ostati čist, moraš vstrajati. Ne le vstrajati moraš v vsakdanjih pobožnih vajah, pogosto moraš tudi moliti za duha čistosti. Potrudi se, da pri vsem in vselej misliš na Boga. Priuči svojega duha, da se pogosto vspne gori do Boga, pogosto ponavlja dobre sklepe, pogosto obuja dejanja ljubezni in svoje pobožne vzdihe.

Pred vsim pa naj te navdaja zavest pričujočnosti božje ob času izkušnjav in grešnih priložnosti. Ta zavest te brezdvombeno napolni z močjo in upom, napelje te k dobremu, navduši te za težko in za vzvišeno. — Pred očmi častne, naklonjene ti osebe bi gotovo ne storil, zaradi česar bi moral zarudevati in kar bi ti uničilo

pri njej ugled. — Koliko man torej tudi ne najmanje nespodobnosti pred Božjim očesom!

*

Že v njega šestnajstem letu so mladeniča Karola Boromeja poslali v Pavijo, da bi se učil tam pravoslovja. Tu pa je vladala takrat splošna npravna propast. Več tisoč dijakov se je bilo namreč sešlo tu sem od vseh vetrov. Trisili so med seboj pohujšanje, napetovalo se jim je celo do učnih soban. „Komaj eden“, tako piše imeniten pisatelj iste dobe, „je zamogel ostati brez madeža. Na vseh vogalih, v vsakem kotu se je prežalo sosebnost še na novo došle dijake.“ In vendar — Karol Boromejski je ubežal in ohranil svojo čistost. Med tem, ko so drugi tratili čas v igralnicah, v gledališčih, na plesišču, ob pojedinjah in popivanju ali pa v za nič družbah, prebiral je Karol pridno svoje knjige in — molil. Brezmiselno govoričenje posvetne šale in burke, vse to ni bilo zanj — a dvostranskih dovtipov in razuzdanih pogovorov pa sploh ni mogel prenesti. Zatrepetal je na vsem telesu, kakor hitro je prišel v najmanjšo nevarnost za svojo čistost. Zmagal pa je vedno tako, da je ubežal. Pripoveduje se, da je

nekoč celo po noči zapustil mahoma hišo, ko je čul, da so mu nastavili zanke.

* * *

Tu torej vidiš, kaj premore molitev, kako ona mladeniča čisti, kako ga jači in povzdiguje. Moliš li tudi ti, mladenič, moliš li dovolj, moliš li dobro? — Ubogi mladenič, ki se izogiblješ molitvi, — gotovo nisi več čist? Blaženi mladenič pa, ki je molitev tvoja prva skrb, tvoja potreba, tvoja uteha, tvoja sveta dolžnost; ti si gotovo še čist in čistejši bodeš, če moliš; čistejši dan za dnevom.

XVII.

Čistost, sad zakramenta sv. pokore.

Za ohranitev in vtrditev čistosti ga pa ni gotovejega, potrebnejega in vspešnejega sredstva, nego uprav izpoved, — pogostna in vredna izpoved. Le prazna prevara je, če kdo misli, da se more brez posebne pomoči, ali le samo s slabo človeško voljo kaj tako dragocenega doseči ali ohraniti. Iz studenca sv. pokore izvirajoča milost ti mora priti na pomoč, ta Božja poslanka

te mora podpirati. Poišči si izkušenega izpovednika, kateremu daruj neomajeno zaupanje. Brez pridržka mu odkrij vso svojo dušo. Njemu poročaj o boju in o zmagah, on naj ti razloži, kar ti ni jasno; on naj te pokara, če si bil preslaboten; on naj te povede na pravo pot, če si jo zgrešil, on naj te pokrepča, ako si oslavel, on tolaži, ako si obupan, on osrčuje, ako si izgubil pogum. Kako blagodejno bo pač vplivala na tvoje sree vsaka njegova beseda, ki ti jo govori Bog po njem. Izkušena njegova roka bo odstranila veliko zank hudobnega duha. Nikoli ne pozabi, da podeli Bog posebne milosti njemu, kateremu zaupaš svojo dušo, sebe — kajti tudi od tvoje duše mu bo dati odgovora.

A to ti pa povdarjam: rad prejemaj ta sv. zakrament. Ne bodi trd do samega sebe in ne išči si še le na smrt bolan dušnega zdravnika. Skrbi, da ti pomaga koj sedaj, ko ti je mogoče pomagati. — Poln vernega duha se izpoveduj, izpoveduj se poln zaupanja v moč tega nebeskega ohranila!

Koliko jih je, ki se prav temu zakramentu zahvaljujejo za rešitev. Koliko bi jih vzdihovalo

v trdih verigah najnižkotnejših razvad; koliko bi jih nikoli ne bilo zamoglo ubežati zapeljivemu svetu, ako bi jih usmiljeni Bog ne bil privedel k duhovniku-prijatelju. A tam jim je raztrgal vse mreže in strl vse grešne vezi.

*

Francišek Saleški je prišel koj v prvi mladosti na visoke šole. Splošna npravna propalost je pretila tudi njemu. A Salezij je ljubil samoto in bil vselej daleč proč od razuzdanih tovarišev. Prejel je vsak teden zakrament sv. pokore in med tednom bil pridno v svojih ukih. Z ljubeznjivim vedenjem, z nenavadno krotkostjo, z močjo svojega razvitega duha si je kmalu pridobil naklonjenost in spoštovanje vseh. — Bilo je vendar nekaj hudobcev v človeški podobi, ki so skovali zaroto proti njegovi čistosti. Povabili so ga na večer v hišo k prijaznemu sestanku — kakor so rekli. A pod tem prijaznim sestankom so skrivali ostudne zanke v pogubo njegovi čistosti. Komaj so prišli v pogovor, že je zapustil drug za drugim sobano. Postajala mu je okolica sumljiva in še le, ko so ga začele obdajati vsiljive osebe in je iz njihovega govorjenja spoznal svoje stališče, še le

takrat mu je bilo jasno pobalinstvo zlobnih tovarišev. V nevarnosti za svojo čistost si ni dolgo pomišljeval, zagrabil je goreče poleno iz leve, prepodil z njim nesramno družbo ter si tako naredil pot do izhoda. — Nekaj sličnega beremo v življenju sv. Toma Akvinca. — Sv. Bernard pa je v podobnem slučaju jel klicati: „Razbojniki, razbojniki!“ — dokler mu ni došla pomoč.

* * *

Isto poskušaj tudi ti, mladenič: pogosto hodi k izpovedi in vdobiš si tu čudežne moči. Drugače ti tudi sploh ni mogoče: kdo pa je poznal človeška srca bolje, nego Jezus Krist, Bog-človek; uprav vstanovitelj tega studenca milostij v zakramentu sv. pokore.

XVIII.

Čistost, sad otročje odkritosrčnosti.

V gotovih časih deške in mladeniške dôle ni le potrebno, da deček ali mladenič ni samcat sam, takrat mora imeti svoje srce v rokah dobrega prijateljskega izpovednika. Vsakdo se za-

teka zaupno k starišem, k očetu in materi že po naravi. Tudi prav je tako in mora tako biti. A tajne skrivnosti, ki zahtevajo moč zakramenta, starišem niso odgrnjene, skrite so v najglobokejih kotih človeškega srca. Do teh ima dostop redom le oni, kateremu je Vsemogočni izročil v veličastnem posvečevanju ključe do človeškega srca in do neba — katoliški mašnik.

Ne naenkrat ugonobi mladeniča pregreha, ki korenini v strasti. Tudi otrovna zel, visoka kakor človek, je bila kedaj v malenkostni kali, bila neznatna rastlinica. Kolike važnosti je torej, da se spozna ta komaj razvijajoča se kal, da jo odstrani izkušeni dušni vrtlar, in če že ne — da vsaj ustavi nje bujno rast.

Da pa zamore to doseči, dovoliti mu moraš ti, mladenič, da se vtopi v globočino tvojega srca. Pokazati se mu moraš takega, kakoršen si. Ne smeš se bati, da bi odkrito ne povedal: kaj ti ni jasno, in o čem dvomiš. Njemu moraš odkriti vse, kar skrivaš pred drugimi; vse, radi česar zarudevati jameš, česar nočeš, da bi drug slutil niti ne od daleč. Le tako se rešiš britkih zmot in ubežiš blodnjam, ki so v mladosti brezmejne.

Kako bi pač obžaloval pozneje, ako bi bil že zamujen pravi trenutek; kako bi bridko občutil, da se pozneje le s težavo odstrani to, kar premore sedaj več namigljaj, le ukòr brez kake bolečine. Bodi tedaj odkritosrčen, zaupljiv, jasen; bodi popolnoma trezen v mišljenju in sodbi, bodi kakor ogledalo, ki zvesto pokaže vsak še tako neznamen madež. Le na ta način si sebi gotov popolnega miru. Ne prizadene ti bolečin le samo bodalo, ki se zasadi v tvoje prsi; — dovolj muči tudi ostrina neznatnega trnja, ki se ti nevidno vdere v kožo in povzroča bolešno gnojenje.

*

Peter Kanizij je bil v mladosti izgled gorečnosti v molitvi in v strogosti. Tako spodbudno, tako brezmadežno je bilo njegovo življenje, da so se ljudje nehote velikrat vprašali med seboj: „Kaj bode pač iz tega deteta?“ (Luk. 1, 66.) Na izrecno željo svojih starišev se je podal štirinajstletni deček iz rojstnega mu mesta Nimwegen v Kolin, da tu nadaljuje svoj uk. Jednako mogočni reki se je v tem njemu tujem kraju širila nova kriva vera in z njo tudi neravnost, ki se je polastila nerazumne, nepre-

sodne mladeži, med katero je prišel nedolžni Peter. Valovi propalosti so pretili tudi njemu. Toda Bog je imel z njim posebne namene; izbral si je bil njega, da postane močan zaščitnik stare sv. vere in cerkve. — Veščega, izkušenega duhovnika mu je odkažala Božja dobrotā. Ime mu je bilo Nikolaj Jesenski. Kako hvaležen je bil Kanizij Bogu za tak dar, bremo v njegovih zapiskih, v katerih tako-le beleži: „Hvali, duša moja, Gospoda; ne pozabi njegovih dobrot; ker mi je dal vzornega učitelja, spodbujevalca k Božjemu strahu. Njegove oči so vedno pazile skrbno na mojo dušo. V njegovih rokah sem polagoma izgubljal všečnost nad seboj, da sem takrat, neizkušen mladenič, tebi mogel všečnejši postati. Njegove čednosti, vse njegovo življenje, njegovi očetovski nasveti so vneli v meni novo luč, preustrojili so moje mišljenje. Posrečilo se mi je zdrobiti po njegovih navodilih mladostne strasti in njeno poželjenje. Občevaje z njim sem pozabil svojih znancev in prijateljev; lahko sem pozabil vseh, da sem le njega imel. Vsaka njegova beseda mi je bila beseda skrbnega očeta. Ne le v izpovedi — in to pogosto — sem mu odkrival svojo notranj-

ščino; predno sem se vlegel v postelj, razodel sem mu svoje napake, in nerodnosti ter mu kazal madeže svoje duše. Vsak dan sem mu dajal odgovor kakor strogemu sodniku in če je bilo potreba, vsprejemal sem iz njegovih ust vsak dan pokoro, naloženo mi radi storjenih napak. O Bog! spoznam tvoje usmiljenje in s svetim spoštovanjem je slavim; zahvaljujem se ti iz globočine svojega srca, da si vedno dobro vodil vsa moja pota. V svoji previdnosti si sklenil, to je moja sodba, da si mi na tujih tleh preskrbel moža, ki naj bi me vodil, učil in tesneje družil s teboj. Ko sem se pa nekokrat za nekaj časa ločil od njega, ter šel v domovino, pa se prepustil tam navadnemu življenju, in sem nekako zopet začel uživati svet, tedaj o Bog! si ga poslal k meni, tje na dom, da me je kakor otroka vzbudil iz spanja. Tam doma mi je pokazal moje zanikernosti, obvaroval me padca in me zopet vkrepil spreobrnjenega ter prenovljenega slabotnika.“ — Ko je prišel v Moguncijo, seznanil se je Kanizij z o. Fabrom. Pod njegovim vodstvom je spodbudno opravil duhovne vaje in vstopil pozneje v novovstanovljeni red Tovarištva Jezusovega.

Glej, mladenič, koristi odkritosrčnosti in vdanosti do svojega dušnega vodnika! Dobro je za-te. da imaš na strani vodnika, ki vestno in ljubeznjivo, previdno in izkušeno skrbi za tvojo dušo, za tvoje blagostanje. Dober ti je mladenič, tak dušni voditelj — dober, in ko bi bil ti še tako vtrjen v čednostnem življenju.

XIX.

Čistost, sad angeljskega kruha.

Pomenljiva so zakramenta sv. Rešnjega Telesa lepa imena. „Kruh angeljki,“ se zôve; „pšenica izvoljenih“; „vino, iz katerega se deviške duše rode“.

„Kruh angeljski!“ — Čist, v stanu milosti božje mora biti človek, ki ga hoče vživati, angelju naj bo podoba. Ako ga vživamo vredno, krepí nas v dobrem, zlasti v čistosti. Iz angeljske jedi izvirajo angeljske čednosti. Kako znani so bili Izveličarju boji našega mesa in naše krvi. Hotel je, da smo mu vedno podobnejši, in ni hotel človeškega rodu le samo odrešiti, nego tudi posvetiti in sebi podobnejega storiti. Zato je podelil svoji ustanovljeni

cerkvi največji zaklad milosti, ki ga nam v svoji vsemogočnosti, velikodušnosti, darežljivosti sploh podeliti zamore, — podelil nam je v zakramentu samega sebe.

„Pšenica izvoljenih!“ — Ne pravi li Izveličar sam: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem?“ (Iv. 6, 57.) Kjer biva Jezus, tam biva čistost. In če Jezus prihaja prav pogosto v tvojo dušo in jo nasičuje, krepí, blaži, posvečuje, kako da ne bi zamogla postajati tvoja duša vedno krepkejša, svetejša. Kako da ne bi postala vzvišena nad vse zemeljsko in vsega dobrega zmožna?

„Vino, ki deviške duše rodi!“ — Saj je tu v zakramentu Kristova kri; kri najčistejšega Bogačloveka. In ta sveta kri je tû naša pijača. V Kristovo meso in v Kristovo kri se preminjamo mi sami.

Čudežne prikazni devištva v noveji zavezi, junaška dejanja najčistejših src so bila mogočala po vplivu presvetega zakramenta. Po njem okrepcane in kakor levinje močne so nastopile te čiste duše v trdih bojih zoper meso, svet, hudobo; a zmagale so in prejele palmo nekrvavega mučeništva: tako piše sv. Ivan Zlatousti.

Mladenič, ako ljubiš čistost, bodi vselej vnet častilec presvetega zakramenta! Če ti je le mogoče, prihajaj vsak dan k sv. maši. Hodi pogosto, zelo pogosto in dobro pripravljen k mizi Gospodovi. Ko pa si v zakramentu prejel svojega Boga, bode naj vsikdar ob takih prilikah tvoja prva prošnja ta-le: Prečisti Jezus, stori me čistega! „Čisto srce vstvari mi o Bog!“ (Ps. 50, 12.) Tako vselej reci.

*

Tudi na knežjih dvorih bivajo angelji. Taki angelji se dobe med dečki, ki so za plemčiče odločeni v spremstvo knjeginjam in knezom. Tako je bilo na španskem dvoru v letih 1581 do 1584. Trinajstletni mejni grofič Kastilijonski, Alojzij Goncaga, je bil v tem času za paža pri cesarici Mariji in pozneje na dvoru prestolonaslednika Jakoba. Živel je tu med plemenitimi dečki in svetnimi dvorjani prav kakor angelj. Tudi tù na dvoru je vsak teden prejemal presv. Rešnje Telo. Tako je tukaj pazil na svoje oči, da je videl le, kar je videti moral; ničimrnega ni videl ničesar. Mnogi tovariši-plémčiči so se mu rogali, a Alojzij je vstrajal, enak Danijelu, ki je s cela

obvarovan prišel iz levnjaka, (Dan. 6, 27.) enak onim mladeničem v ognjeni peči, katerim plamen ni osmodil niti lasu. Mladenič! Pač redkôba. — Na drugem dvoru, to je na savojskem, se je sošel Alojzij nekokrat s starim dvorjanom. Ni ga bilo sram tega starca nekoč v pričô Alojzija in več drugih mladeničev izpregovoriti nespodobnih besedi. Kako strogo ga je zavrnil angeljski mladenič! „Sramujte se svojih sivih las. Misliti bi se smelo, da je vsaj v vaših letih čemu takemu konec:“ tako mu je Alojzij govoril. Užaljen v dno svoje čiste duše je odšel na to Alojzij in se v samoti vglobil v duhovno berilo.

* * *

Je li tudi tebi, mladenič, nebeška mana najslajša jed? Seveda le trdni veri se odpirajo tu v zakramentu skriti zakladi. A ko bi pa tvoja vera bolj mlačna bila, potem, se ve, ne moreš popolnoma umevati dobrote „angeljskega kruha“. Potem jasno uvidam, zakaj da te ne vleče k altarju, k tabernakelju, k Gospodnji mizi — k oni mizi, ki je prav posebej pogr-njena čistnikom!

XX.

**Čistost, sad premišljevanja britkega
trpljenja Jezusovega.**

Izmed najizdatnejših sredstev proti čutnosti je trpljenje in smrt Gospodova, ako nam stopi v pravem trenutku pred našo dušo. Jezus poti krvav pot, Jezusa onečastujo pred sodnim sedežem, bičajo ga, na glavi ima trnjevo krono; težki križ nese na mesto mrtvaških glav; v brezmejnih bolečinah visi tri dolge ure na sv. križu. Kake žale podobe, kako pretresljivi prizori! — Kaka nasprotstva! — Trpljenje nedolžnega Jagnjeta in razuzdanost čutnosti vdanega človeka! In prav zato da odpravi ta vnebovpijoči nered v sužnju mesa, trpi Jezus te strašnobne na svojem telesu. Hočeš-li povečati njegovih muk? Ne! Premišljevanje britkega trpljenja Jezusovega, premišljevanje njegovih dušnih in telesnih bolečin pa naj ti bode najboljše orožje proti izkušnjavam. Moj Izveličar trpi in jaz naj s podlo grešnostjo povečam njegove bolečine. Moj Izveličar trpi, mesto da bi trpel jaz in zatajevaje se križal samega sebe. Za prepove-

danim sadom mi gre časih roka in srce. To pa ne more dalje tako biti!

David je v vročem boju s Filistejci trpel nekokrat silno žejo. V gorski soteski, ne daleč od mesta Betlehema, obkoljen je v mučni žeji želel hladne vode, ki je izvirala v bližini betlehemskih vrat. Trije hrabri vojaki hočejo izpolniti kralju to željo in svojega življenja se tvegajoč proderejo sredi skozi sovražni tabor ter zajmejo vode iz betlehemskega studenca. Prinesejo mu je, a David se je ne dotakne. Izlije jo na zemljo kakor dar pred Gospodom z besedami: „Ne pijem pred Gospodovim obličjem krvi teh mož; ker donesli so mi vodo z nevarnostjo svojega življenja.“ Isto stori tudi ti, ko bi te poprijel kedaj v vročem boju svojega upornega telesa ogenj izkušnjav. Določno reci: „Jaz naj se upijanim slastij, ko moj Izveličar umira na križu!“ Tudi ti izlij vode kakor dar pred Gospodom — in zdrži se, ter raje donesi Križanemu tak svoj dar.

*

Sv. deček Vid je moral v mladih letih prestatiti trd boj, predno je dosegel večni venec

v nebesih. Tudi njemu je bilo vsojeno dvojno mučeništvo: za sv. vero in za sv. čistost. K odpadu ga je hotel prisiliti njegov lastni nečloveški oče Hila z vsakovrstnimi mukami. Ko se mu ni posrečilo, izročil ga je mestnemu glavarju Valerijanu, ki ga je dal pretepsti s šibami do krvi. Dečku Vidu je bil ob vsem tem bičani Odrešenik pred očmi in je vstrajal. Zato ga je Valerijan poslal očetu nazaj. Hudobni oče je začel sedaj najsramatnejšim vseh sredstev, z zapeljevanjem. Trdni steber žive vere mu je hotel tem potem izpodkopati, da bi se mu bila uropala čistost. Silili so ga k uživanju vseh različnih svetnih slastij, toda ničesa niso dosegli. Ko ga je nekoč obiskala nesramna oseba, da za denar najeta doseže, česar niso dosegli niti rabeljni niti trdosrčni oče; zatisnil je sveti deček oči in v svesti si svoje slabosti molil: „Ne zavrzi, o Gospod, strtega in ponižnega srca“. (Ps. 50, 19.) V duhu si je slikal pred oči križanega Izveličarja in premagal je izkušnjava. — Vender pa niso nehala preganjanja in nevarnosti. Zato je ubežal s svojima odgojiteljema, Modestom in Krescencijo, starišem. A prišli so vsi trije v roke Dioklecijanu, ki jih je veleval grozno mučiti. Pri-

poveda se, da je Vid ozdravil sicer njegovega sinu s tem, da se ga je dotaknil z roko. A nehvaležnega cesarja tudi to ni ganilo, obsodil ga je v smrt. Postaviti ga je dal v posodo, napolnjeno z vrelim svincem, toda čisto njegovo telo je ostalo nepoškodovano. Vrgel je vse tri mučence na to pred sestradane zveri, a kakor krotke ovce so se jim vlegle k nogam. Natezalnica jim je slednjič končala njihovo mučno življenje.

* * *

Tudi ti, mladenič, poglej ob času izkušnje gori na Križanega, ali pa se odiči znamenjem sv. križa. Vedno je bilo križevo znamenje zmagovalno, zato nam kliče sv. cerkev: „Poglejte na Gospodnji križ — bežite sovražne moči, zmagal je lev iz Judovega rodu.“ (Raz. 5, 5.)

XXI.

Čistost, sad vdanosti presv. Jezusovemu Srcu.

V srcu ima čistost korenine. „Iz srca prihajajo,“ tako pravi Izveličar sam, „nečiste misli

in poželjenja“, (Mat. 15, 19.) iz njih pa grešna dejanja, — slabega semena zli sadovi. Iz srca prihajajo tudi sveti sklepi, dobra dejanja, — žlahtnega semena žlahtni sadovi.

Na srcu je tedaj vse ležeče. Zato ti bodi prva skrb, da si ohraniš to čisto srce. Očiščuj svoje srce bolj in bolj. Pri tem delu pa bodi Srce Jezusovo tvoja zvezda-vodnica, tvoje prižališče, tvoja pomoč. Srce Sina človekovega je najčistejše srce, ki je kedaj vtripalo bilo na zemlji. Val strasti ni zapluskal nikoli na to človeški grešnosti nedohodno skalovje Jezusovega presvetega Srca. Valovom nedosegljivo vzvišeno je stalo kakor mogočen morski svetilnik, v varno luko vabeč po usodnem ladjelomu, v mirno zavetje kličoč ob času potrebe.

Kako ljubi to srce nebeškega Učenika tebe, kako po tebi hrepeni, kako te želi v se skriti pred zalezovanjem hudobnega duha. „Pridite k meni,“ tako kliče to srce in se široko odpira, da vse sprejme v svoje okrilje, „pridite k meni, ki ste utrujeni, obteženi, hočem vas okrepčati.“ (Mat. 11, 18.) Mladenič! hočem ti dati miru, kakor ga imajo čisti, hočem te poplačati za

vsako žrtev, brez katere je čistost nemogoča. Oblagodariti te hočem z najbolj izbranimi svojimi zakladi, kakor jih imam shranjene le samo za čiste duše.

Goreče časti, mladenič, to božje srce, ki je čednosti vir in sedež. Saj ti neprestano kliče, da se uči od njega — zlasti krotkosti in ponižnosti. Ponižnost je verna sestra čistosti; krotak pa je le oni, ki ima srce popolnoma v svoji oblasti. — Visoko se spenja iz tega božjega srca žarjenje, obdano nebeškim ogenjem, vrhu pa se svetli sveti križ. Opominja te to božje srce, da čistost le tam stanuje in tam stoluje, kjer je uničila božja ljubezen zemeljsko ljubezen ali jo vsaj ublažila. Učiti te hoče to božje Srce, da čistost biva le tam, kjer je križ, znamenje zatajevanja, zmagal naravo, dasi včasih zmagal v krvavem, trudapolnem bojevanju.

*

Zgodaj je izgubil Bernardin Sijenski skrbno mater. Na njeno mesto jej je stopila njena sestra in ga je odgojevala z vso skrbnostjo in požrtvovalnim zatajevanjem. V Sijeni je obiskoval

Bernardin od enajstega leta marljivo šolo. Njegova resnost in njega sramožljivo vedenje si je pridobilo pri tovariših toliko spoštovanja, da nikdo v njegovi pričujočnosti ni črhnil nespoodobne. „Tiho — Bernardin gre!“ tako so končali svoje neumestne pogovore zapazivši Bernardina od daleč. Spoznali so bili namreč, kako neljube so mu bile take govorice. Kak or jagnje krotki Bernardin je ob njih celo v stanu bil zagoreti v jezi. — In kako je bil Bernardin ljubil svojega Gospoda in Odrešenika! Kolikokrat se je vglobilo čisto njegovo srce v prečisto Jezusovo Srce, da bi se tu vedno bolj očiščevalo. Pozneje je vstopil v red očetov frančiškanov in postal je goreč oznanovalec božje besede mnogim ter mnogim v izveličalno rešitev.

* * *

Mladenič, posveti svoje srce neizrečno svetemu Srcu Gospoda in Izveličarja našega Jezusa Krista, posveti je z vsemi njega občutki in željami. Kje bi pač tudi varneje moglo biti tvoje mlado, svetu izpostavljeno srce? In kje bi bilo tvojega srca imenitnejše bivališče, nego bode v srcu tvojega Gospoda in Boga?

XXII.

**Čistost, sad pravega spoznanja in češčenja
prečiste Device.**

Marija, brezmadežna, prečista, vsled čistosti izvoljena mati Vsečistemu, — kakov vzor mladeniču, kojemu je čistost najžlahtnejši biser — kakov vzor mu brezmadežna Devica! Le en pogled na njo in navdušen si za najlepšo to čednost, oživi se ti pogum v boju zoper njene neštete sovražnike. Le en pogled na njo, in čutiš se iznova oživljenega sredi tisočerih nevarnosti, ki prete tvoji čistosti. Ne boj se, ne obupavaj! A Marija ni le tvoj vzor; ona je tudi tvoja obramba. Ona ti je stolp s tisočerimi štiti; in vse te tisočere štite ti proži v roke, da se ž njimi ubraniš svojim sovražnikom. Pod Marijinim okriljem bodeš nepoškodovan, naj se tudi spušča na te ploha strupenih puščic. Vsi satanovi streli od tod odlete, skrhane poležejo po tleh vse suvice sovražnika tvojega izveličanja.

Čiste duše so bile zato vedno vdane častilke Marije Device. Marija je zmiraj stala pred očmi, Bernardinu, Bernardu, Kazimirju, Alojziju, Stanizlaju, Ivanu Berchmans. Na Marijo so se

vselej ozirali zaupno vsi, katerim svetilka je bila — čistost; pod njenim okriljem so se vselej skrivali vsi oni, katerim je bila najdragoceneji biser — čistost.

In Marija, najčistejša hči nebeškega Očeta, najčistejša nevesta sv. Duha, najčistejša mati najčistejšega nebeškega Sinú, s kako gorečnostjo pač ona poprosi Očeta, Duha in Sinu milosti in pomoči vsem, ki jim je res do te čednosti, zlasti pa poprosi za one mladeniče, kojim je vsakoršno zahtajevanje na mari, da bi le mogli rešiti si to čednost.

Trudi se torej, mladenič, da vedno bolj spoznavaš Marijo, da jo vedno bolj ljubiš, vedno srčneje posnemaš in jo vedno zaupnejše kličeš na pomoč. Koliko jih je bilo, ki so tem potem ostali angelji, ali pa tem potem angelji postali. Govori pogosto, prav pogosto: „O, gospa moja, o mati moja! Tebi se vsega darujem, darujem ti vse svoje čute, svoje srce, darujem sebe, darujem vse, kar imam; vse, kar sem. Ker sem pa res tvoj, o dobra mati, brani me in varuj me, kakor svojo last in svojega otroka.“

Stanizlaj Kostka, sin plemenitih starišev, rodom Poljak, je preživel dobo svojega učenja na Dunaju s starejšim si bratom Pavlom in skupnim odgojiteljem Bilinskim. Pavel nikakor ni bil Stanizlajevega duha, da bi bil navdan strahu božjega in da bi se ločeval od sveta. Ker mu je bil na roko tudi odgojitelj Bilinski, vžil je Stanizlaj mnogo britkih ur; a ni se dal zapeljati. Čistost, ki mu je bila do sedaj brez madeža, je hotel obvarovati vsakega madeža tudi v prihodnje. V ta namen se je poprijel sredstev, ki so se mu zdela najboljša. Mrtviti je sklenil svoje počutke, ubežati svetu, pogosto je sklenil prejemati sv. zakramente; poleg tega pa je bil Mariji otroško vdan. Sovražil je tako vsak, tudi najmanjši pojav najpodleje vseh strasti, da je padel v omedlevico, ko se je bilo doma, v njegovi pričujočnosti nespodobno govorilo. Angeljska mu notranjščina je bila najsijajnejši odsev njegove čiste duše. Na vedrem njegovem čelu se je zrcalilo devištvo in čiste njegove oči so zrle izpod čela kakor zvezdice iz nebeškega sveta. Kdor ga je le videl, čutil je privlačnost one čednosti, ki nadnaravnim svitom obsipa tudi človeško telo. To srečno dete je

bilo predobro za svet, za zemljo prekrasno. — Gospod je Stanizlaja najprvo poklical v redovniški stan. Stopil je sedemnajstletnik v red Tovarištva Jezusovega, a že po preteku desetih mesecev je presadil nebeški vrtlar to prekrasno cvetko v sveti raj. Umrl je Stanizlaj v dan Vnebovzetja Marijinega, ne da bi bil vidno bolehal, kakor da bi ga bila povžila božja ljubezen. Z Marijo, katero je ljubil kakor svojo mater, s katero se je otročje pogovarjal vse življenje, je torej slavil svoj vnebohod. „Ni li Marija moja mati?“ tako je odgovoril svojemu prijatelju, ki ga je vprašal, če res tako zelo ljubi Marijo.

* * *

Mladenič podoben postane Mariji oni, ki pogosto misli na njo, ki jo časti, jo ljubi, ki se jej popolnoma izroči. — Tako stori in Mariji bodeš podoben in Stanizlaju podoben!

XXIII.

Čistost, sad posnemanja svetnikov.

Brez dvoma vabijo mladeniča najbolj oni svetniki, ki ga spodbujajo k posnemanju, ki

izbujajo v njem zaupanje, in ga osrčujejo, — ki so se odlikovali na zemlji najbolj po svoji čistosti. Nadzemeljska bitja so mu; a nehote se mora vender le tega spomniti, da so bili tudi oni kedaj revni zemljani, izpostavljeni vsem nevarnostim, kakor je on. Mnogo jih je živelo celo v takih razmerah, ki so jim skoraj da onemogočevale čednost čistosti.

Premnogi so vzrastli n. pr. na knežjih dvorih; živeli v družbi ljudij, ki ne poznajo strahu božjega; mreže so jim bile nastavljene od povsod; gibali so se, dasi neradi v družbah, ki sta jim bila strah božji in lepa nprav le igrača — bivali so tu kakor lilije med trnjem. Kako lahko umljivo, da bi bili tudi oni pre-stvarili svoj značaj, svoje življenje po načelih imenitnega sveta, v kojega ozračju so morali vstrajati. Kako lahko umljivo, da so se tudi oni vrgli v ono deročo reko, ki je nebrzdano in divje valovitila mimo njihovega bitja. Kako malo je manjkalo nekaterim, da se niso tudi oni dotaknili kupe nasladnosti in jo izpraznili do dna. Kako blizu so bili predrznemu sklepu, da so ponudili Bogu, ki je pa Gospod vsega življenja, le izrabljeni ostanek t. j. razvaline

svojih ugonobljenih dušnih in telesnih moči! — A uprav nasprotno: koj v mladosti so hoteli biti Gospodnja lastnina; ostali so čisti: svet in vse njegovo jim je bilo tuje, kakor da bi zanje nikoli ne bilo niti svetá, niti svetnih željá.

Sopet drugi so si mogli odkupiti čistost le samo za ceno lastne svoje krvi. Ne mislimo tu odraščeni junaških devic, katerih številna množina je šla to pot; bilo je tudi mnogo dečkov in malih deklet, katerim je bila dana le volitev med življenjem in izgubo nedolžnosti. — A odpovedali so se vsi ti zemeljskemu življenju, da so si rešili nadzemske svoje duše ter si zagotovili tem potem večni venec zmage v nebesih.

Legijon pa jih je, ki so si osvojili v trudapolnem, dasi nekrvavem boju po izgubljeni čistosti — mir vesti. Ostro so se pokorili zaradi mladostnih svojih zmot, če tudi jim je bila pokora polna grenkih muk; radi so se podali v najhuje osebne muke, da so le slednjič dosegli gospodstvo nad seboj in nad svojim poželenjem. Sicer je tudi teh plačilo v nebesih — in prav da je — saj so je zaslužili. A brezprimerno više, to mladenič veš sam, stoje oni z

neomadeževano lilijo čistosti pred božjim prestolom.

*

Sveti deček Pelagij je rad in veliko molil. Vedel je, da si zamore le s pomočjo milosti božje ohraniti prekrasno čednost čistosti. Nobeden ropot, nobeden klic ga ni predramil zatopljenega v molitev. Življenje svetnikov mu je bilo najljubše berilo. Kar mu je tu všečevalo, kar je menil posnemati, vse to si je zaznamoval in sklenil, da je posnema. Pogosto je govoril sam pri sebi: „Kar so oni mogli, kako da bi jaz tega ne mogel.“ Tako se je pripravljaj Pelagij z molitvtjo in premišljevanjem junaštva ter vstrajnosti božjih svetnikov na težak boj, ki ga je čakal. Desetletnega dečka so odpeljali Mavri iz Španije in tri leta je stal v ljutem boju za svojo vero in svojo čistost. — Dečka, nepopisne telesne lepote, so s prilizovanjem, s krasnimi darovi hoteli zapeljati; sosebno kralj je sklenil to ostudno pot. — A v obraz se je ustavil nekoč deček Pelagij svojemu kralju, ko ga je zapeljivo ljubkoval; zaklical mu je: „Poberi se, nesramni pes!“ In pred noge mu je vrgel vse darove. To je razkačilo

kralja, ljubezen se mu je spremenila v sovraštvo. V verige so vkovali svetega dečka. A dasi v verigah je bil Pelagij vendar le vesel in otroško ponosit. Postal je namreč gospod svojega gospoda. Rad je šel v grozne muke, ko so mu trgali z železnimi kleščami in noži ud za udom. In raztrgan je ostal čist. — Srečni Pelagij!

* * *

Kaj ti praviš, mladenič, k temu deškemu junaštvu? Tebi bi bila morebiti le mala žrtev prevelika. Ne bodi tako za nič. Sram bi te moralo biti, mladenič! — Kako pa obstaneš, bojazljivec, kedaj pred sodnikom, vpričo vseh teh velečastnih ljubilcev svete čistosti. Kako mladenič?

XXIV.

Čistost, sad globoke mrznje do slehernega omadeževanja.

Ako grdo stvar pridružiš lepi, postane lepa še krasnejša. Tudi tebi bo čistost — biser vseh čednosti — krasnejša v tvojih očeh, čim grje je poleg nje zemeljsko blato — umazano, da naj

ga pohodi, komur ljubo! A pero se mora odreči tu marsičemu, le mimogrede naj omenjamo pregrehe, o kateri pravi apostol: da se naj med kristijani niti ne imenuje.

Ako se duh onečasti z nespodobnimi predstavami, srce s poželjenjem, jezik z govorjenjem, ušesa s poslušanjem, oči s pogledi, telo z dejanjem, — ako se vse to godi vedoma, prostovoljno: ponižujemo tem potem sami sebe. To je skrunitev božjega svetišča. „Tempel božji“ (I Kor. 3, 16.) smo mi; to svetišče je stvaril Bog Oče, Bog Sin ga je obnovil, sv. Duh pa ga je posvetil in vzel si v posest. Posvetil nas je v sv. krstu, okinčal pri sv. birni, spremenil v pravo svetišče počlovečenemu Bogu s pogostim prejetjem zakramenta svetega Rešnjega Telesa. „Tempelj božji je svet in to ste vi“. (I Kor. 3, 17.) „Vi ste tempelj živega Boga“. (I Kor. 6, 16.) — In to svetišče bi ti, mladenič, izpremenil v jamo strastij; podrl bi je, — da zgradiš mesto njega malikovalsko svetišče, da v njem prinašaš paganskemu Molohu žrtve svoje nedolžnosti, žrtve miru svoje vesti, svojega dušnega izveličanja, da morda svoje telesno zdravje položiš v njegovo nenasitljivo naročje.

Kako pogosto, zelo prepogosto izgubijo nečistniki tudi vero. Ako se je nečisti mladenič otujil molitvi, otujil se je ob enem sv. zakramentom. Ako se mu je nizkomislečemu polagoma pristudilo, kar je vzvišenega, opeša mu slednjič tudi vera. Skrivnosti sv. vere mu postajajo bajke; njegov Bog je meso; po nebesih več ne hrepeni, pekla se ne boji. — Grozen vrtinec, ki je požrl mladeniča!

*

Živela sta brata, popolnoma nasprotne si čudi. Mlajši, podoba nadzemske čistosti, ni poznal poti razun one, ki je vodila do cerkve, do šole in do tihega si stanovanja. Oboževali so ga v njegovi mirnobi njega sošolci. Starejši, poln posvetnega duha, se je v družbi sprijenih tovarišev, kljubujoč milosti božji in svarilom dobrih ljudi, vedno bolj ter bolj pogrezal v pregrehe. Vsem ljudem je že očitno postalo to njegovo življenje. Mlajši brat mu ni bil v izpodbudo, bil mu je v izpodtikljeje: nekak vedno očitajoči klic večnega Boga mu je bil. Zato je sklenil znebiti se „neznosnega si svetnika“, kakor ga je nazivljal, ali pa poskusiti vse, da tudi njega spravi v grehe, katerim je bil

sam vdan. Pregovori ga nekega dne, da ga spremi čez bujno polje in od tam v tihi log. Šel je to pot Kajn z Abelom. V logu so pa že prežali na plen tudi hudobni Kajnovi sodrugi. Nedolžnost bi mu bila gotovo uničena, da se ga ni usmilil Bog sam, ki je nekedaj maščeval tudi Abela. Bog sam se je vstopil med to ovco in tega volka. Nista bila še v gozdu, kar nastane mahoma grozna nevihta. Tresk za treskom — in tresla se je zemlja in zječávala so drevesa v bližnjem gozdu. In glej pravičnega neba: Hudobni Kajn leži od strele zadet na zemlji; par korakov za njim Abel, tresoč se na vsem telesu. Koj so povedali prestrašeni tovariši, kaj je naklepal hudobni lastni brat dobremu lastnemu bratu. Uničena je bila torej zlovoljnost; spoznan veliki čudež božje pravice in božjega usmiljenja. Ta dobri Abel pa se pozneje odpove svetu in se v sveti obljubi posveti vsemogočnemu Rešeniku svoje čistosti.

* * *

V kake globine pač vodi ta edina pregreha! Človek, — poživljen, podivjan, skoraj brezvoljno orodje najpodlejše pregrehe; nadloga

samemu sebi, gnjusoba drugim ali pa kamen spodtike! Ničesa potem mnogokrat ne preostaja takemu revežu, nego obup in obupu sledeči večni pogin! Peklensko brezdno in njega večnost — strašno!

XXV.

Čistost, sad zaničevanja sveta.

Pred davnim se je rekalo: Svet je grob vsake nedolžnosti; „ker leži v hudem“ (Iv. 5, 19.) in: „Vse, kar je na svetu, je poželjenje mesa, poželjenje oči in napuh življenja.“ (I. Iv. 2, 16.)

Pred tebe, mladenič, zlasti če nisi še izkušen, dostikrat razprostre svet svoje takoimenovane dobrote in te sili, da sežeš po njih.

Ta svet ti kaže svoje zaklade: denar in blago. Toda kako se navadno pridobi denar in blago in kaj se pridobi neredko s premoženjem? Bogastvo je zlati ključ do vživanja, do mehkužnosti, do svetišča, v kojem se malikuje bogmesó. Bogastvo prav pogosto Stvarniku odtuji srce, in kdor je bogat, zabrede le prerad v napuh, ki je čistosti najhujši nasprotnik. Tudi

med našim narodom opaziš med velikimi ohólniki velike nečistnike.

Na ogled ti stavi svet vedno meglene podobe človeške časti. Tvoja lastna oseba naj bi ti bila malik. Nečimurnosti, napuhu, prevzetnosti malikuje do mala vse človeštvo. A za vselej si zapomni: Napuh je nečistosti brat prav kakor je ponižnosti sestra čistosti. „Napuhnjenemu se ustavlja Bog, ponižnemu da svojo milost“ (Jak. 4, 6.) Brez milosti pa, brez posebne milosti je nikdar ni — čistosti.

In kaj še le mamljivo petje, sirensko petje sveta, ki nas bi rad izvabil v vrtinec poželjenja! O obžalovanja vredni mladeniči, ki to poslušajo. Vedno se zožujejo čarni krogi v tem morskem vrtincu, vedno mamljiveje je vrvenje; — že vas je navzdol potegnil vodeni val in zatira vas v globočino. Izginil je vsak sled vaše trdne volje, brezmočni drvite v večno brezdno. Koliko jih je pogoltnjenih tu notri, ki za večno prekolnejo svet: ki jih je varal, goljufal in pogubil. Koliko njih, ki svoje tovariše svareč kličejo iz teh tukáv: „Nazaj iz globočine, nazaj — dokler vam je še čas.“

Da — nazaj mladenič! In če hočeš ostati čist, ne zaupaj svetu. Ne berači na njegovem pragu, ne ceni previsoko tega, kar ti svet ponuja; bodi previden, trezen, zatajaj se! Vživanje odloži za pozneje, za večnost, tu pa se odpovej vsakemu vživanju, vsaj takemu, ki si ga kupiš le samo za ceno mirne svoje vesti. Saj je vender še kaj boljšega, nego je to, kar ti svet dati zamore!

*

Med najznamenitejšimi puščavniki četrtega stoletja je Hilarij. Petnajst let star je obiskal svetega puščavnika, Antona. Po vsem izhodu se je bil tistokrat raznesel glas o sv. Antonu. Dva meseca se je mudil pri njem, da se je naučil tega življenja, potem pa se je podal v puščavo med Palestino in Egiptom. Na sebi je hotel udeležiti tu, kar je videl pri vzornem Antonu. Kraj morskega obrežja si je zgradil hišico iz ilovice in ostankov opeke. Le malo večja je bila, kakor on sam, podobna bolj grobu, kakor stanovanju. Tu je vstrajal v vročini in v mrazu, v lakoti in v žeji, tu je z zatajevanjem mrtvil svoje telo. Hrana njegova je bilo nekoliko sadežev, jedel pa je vedno še le po

solnčnem zahodu. Vkljub vsemu zatajevanju so napadale mladeniča Hilarija nenavadno hude izkušnje. Da ubeži še tem, zmanjšal je še to svojo dosedanjo pičlo mero jedil. „Čakaj ti, uporna zver“, tako je grozil svojemu telesu, „ti hudomušni tovorilec, — te že ukrotim in ti preženem tvoje poželjenje.“ In začel se je občutnejše trpinčiti ter še za mero ostreje postiti. 80 let star je umrl. Za časa sv. Hijeronima se je še videla ta Hilarijeva kočja ob morju.

* * *

Svet ti ne želi dobrega, mladenič! Ali ni svet prav vteleseni Gospodnji nasprotnik na zemlji? Kako da mu moreš vender le česa zapupati? Zakaj ga ne zavrneš z odločnim: „Ne in pa ne!“ Ako je svet dosegel svoj namen in te pripravil ob čistost, potem je zastoj vse tvoje rohnjenje na svet: ta svet, ki te je zapeljal, ima za te le milovalni posmeh.

Nedolžnost zgubljena
Je ura zmujéna —
Ne pride nobena!

XXVI.

Čistost, sad opreznega občevanja z ljudmi.

Tudi pekel ima svoje apostole. Koliko ljudij jim je prišlo že v roke. Po padcu pa tirajo vedé ali nevedé druge v pogubo seboj. Prvi so zapeljivci, — hudobci v človeški podobi, slednji pa so nesrečneži, ki s strupom, s katerim so okuženi sami, kužijo svojo okolico.

Zelo pazljiv moraš biti tedaj, mladenič, kadar si izbiraš takih, s katerimi misliš pogosto in zaupneje občeovati. Slabi pogovori so lepi npravnosti grobokopi, — koliko bolj so to še le hudobna dejanja, slabi izgledi in grešno življenje.

Kako odločno in krepko moraš nastopiti ondi, kjer se začne kazati izza zastora pregreha in jame v te streljati prve strupene puščice.

Nešttevilo mladeničev postane žalibog žrtev sprijenih tovarišev, takozvanih prijateljev! Niso slutili, da jim je bilo opraviti z mrličii. Nevedoma so se lotili njihove duše turi, ki so se zajedli vedno globeje ter jej uropali vso svežost, vse življenje, vso lepoto. Rajši nobenega prijatelja, nego slabega. Hudobni prijatelj

ti ni prijatelj, tvoj sovražnik je, nevaren tvoji duši; tat ti je in ropar, razbojnik ter kakor satan.

Čistost je tvoj zaklad, zato ne dovoli roparju v hišo. V čistosti je tudi tvoja telesna lepota, tvoja svežost; tvoje življenje je čistost. Zato ne pripusti v svoje obližje morilcev, da ne izpremene tvojega srca v mrtvaško poljano.

Tudi med knjigami imaš prijateljev, dobrih in slabih, koristnih in škodljivih, kakoršna je že pač njihova vsebina. Pravi prijatelji so ti in dobrotniki, a pa tudi zagrizeni sovražniki.

Dragi mladenič! bodi torej previden, bodi na moč previden! „Ne meči bisera pred svinje.“ (Mat. 7, 6.) Raje čuvaj čistost — ta svoj biser vedno skrbneje ter skrbneje; v nebesih se ti brezdvombeno spremeni v bliščeči dijamem.

*

Gregorij Nacijanški in Bazilij, pozneje „Veliki“ zvan — sta skupno obiskovala v Atenah šole. Kako sveta je bila njuna prijateljska zveza! Prijatelji, ki sklenejo prijateljstvo, da se skupno vadijo v čednostih, skupno podpirajo v izpolnovanju stanovskih dolžnosti, ti so drug drugemu angelji varuhi. Prijatelji pa, ki skupno

vganjajo pregrehe, ti so pa drug drugemu zapeljivi hudobci. „Le dve poti sva poznala,“ pisal je pozneje sam Gregorij. „Prvo pot do služabnikov pri altarji; do onih, ki so praznovali božje skrivnosti in jačili ude Jezusovega telesa s kruhom življenja; in potem drugo pot, ki je pa vendar nisva stavila tako visoko, nego prve — to je bila pot v očitne šole in do učiteljev, ki so razlagali modrost.“ V gorečem hrepenenju po popolnosti sta ostala Gregorij in Bazilij sredi razposajenih tovarišev Bogu zvesta in sta popolnoma dosegla namen, ki sta ga imela pred očmi, ko sta se podajala v Atene: „učit se in se izpopolnovat.“ — Razposajenost, prešernost je tudi vedi sovražna, „pobožnost pa je za vse koristna,“ (I. Tim. 4, 8.) pravi apostol.

* * *

Ne bodi, mladenič, preradodaren z besedilom: „To je moj prijatelj“. Kdor hoče biti tvoj prijatelj, ta naj ti najprej dokaže svoje prijateljstvo — dokaže s čistim, pobožnim duhom, z resnobo in pohlevnôbo. Ako ti noče biti sopopotnik proti nebesom, pusti ga in vsak vaju naj gre svojo pot naprej skozi življenje.

XXVII.

Čistost, sad delalnosti.

Izkušinja ni še raje potrdila kakega pregovora od tega, ki pravi, da je lenoba vseh grdob grdôba. Brezdelje je pa še prav poseben studenec nečistim pregreham. Duh, po naravi delalen, nikoli ne počiva. Ako ga pustiš brez dela, poišče si ga sam, a zaide ob tem skoraj vselej s prave poti; počutnosti propade, ta ga pa potegne seboj v blato. Duša se z blatom napolni in iz nje se dvigajo, kakor iz stoječe, usmrajene vode strupeni duhovi in sopari.

Marljivo delo in napor, v pravem redu in v pravi meri, ohrani dušo čisto. Tvoj duh naj obdaja čisto ozračje. Misli tvoje naj se sučejo krog dela in namena, ki ga ima tvoje delo. Ako stremi tvoj duh po takem potem je svetilnik tvoji volji, da se brez spodtikljeja bližaš svojemu namenu. Seveda zatajevanja zahteva taka marljivost, ki skuša uporabiti vsak trenutek. Tvoje zatajevanje pa mora nastopiti, kakor hitro se pojavi izkušnja; le tako se ogneš globokemu padcu. Zato te opominja sv. Hijeronim, govoreč: „Nikdar naj

te hudobec ne uloti brez dela.“ Sam je izkusil ta svetnik, kako delo preganja izkušnjave. Globoko v puščavi je namreč živel v molitvi, pošteč se in svojo telesnost zatajujoč. A ob vsem tem se ni bil iznebil mesenega poželjenja. Ko je videl od vseh strani prihajati zapeljivce, lotil se je tako zopernega in mučnega dela, da ga je zamogla do konca vzdržavati res le kršena volja, kakor je bila to prav njegova. In radosten je slednjič vskliknil: „Kako hvaležen sem ti, o Bog, da mi je trdo delo pripomoglo k zaželeni tolažbi in k zaželenemu miru.“

Moli torej, mladenič, beri, piši, loti se kateregakoli dela. Opravljaj vestno stanovske dolžnosti, poskusi izkoristiti talente, ki ti jih je dal Bog kakor že koli. Vsa tvoja častiželjnost naj bo ta, da se trudiš postati kedaj tolažba sv. cerkvi, podpora bližnjiku, veselje starišem, prav zelo vporaben ud človeške družbe. Vsa tvoja častiželjnost bodi ta, da častno izpolniš nalogo v onem stanu, v katerega te pokliče Gospod.

*

Kakor nežna cvetka se je razvijal Ivan Berchmans iz Brabanta. „Njegov obraz je bil“, tako be-

remo, „poln milobe, njegovo kretanje tako prikupljivo, da so se oglašali pri njegovih stariših, priprostih meščanih, velikrat plemenite rodovine in je prosile, naj jim puste na dom tega zemeljskega angelja“. V zapisnikih odličnega duhovnik Emerika beremo o njem zapisano to-le: „Ivan je bil kakor angelj. Čistost mu je gorela iz obraza. Kdor ga je poznal in govoril z njim moral je priznati, da je v njem cel čednostni zaklad.“ Njegovi součenci in pa učitelji, ki so ga dobro umevali, so priznavali, da Ivan niti po imenu ni poznal pregreh, v katere radi zaidejo dečki njegove dobe. Da si ohrani čistost, bežal je kakor pred kugo pred mladeniči, vdanimi nečistim pregreham. Z vsakim je sicer občeval prijazno in priprosto, a z nobenim ni stopil v posebno prijateljsko zvezo. V besedah je bil štedljiv; v prostem času je molil in obiskoval cerkve. Šestnajst in pol leta star je stopil v red Tovarištva Jezusovega v mestu Méheln. Poslan v Rim, da se tam dalje izobrazuje, je končal svoje življenje dvaindvajset let in nekaj mesecev star. Nobene posebnosti sicer ni bilo na njem, toda odlikovali ste ga silna prijaznost do vsacega in najstrožeja natančnost,

Vse redovne predpise, ves dnevni red je izpolnjeval tako natančno, da so se mu sploh čudili. Ljubil je pa tudi svoje redovne postave tako, da si jih je prosil prinesti celo na smrtno postelj. Vzel je knjižico redovnih pravil v roko, zraven še križ in rožni venec in rekel: „S temi tremi v rokah — rad umrjem.“ Ob teh besedah je rožni venec ovil krog križa in oboje položil na knjižico hišnih postav. Med njegovimi trdnimi sklepi, katere je izvrševal točno in brez prenehanja, je važen zlasti oni, ki naj bi bil v čislih vsakemu mladeniču: „Ničesar naj se ne ogibam tako močno, kakor lenobe, žalobnosti in prevelike zaupljivosti“ in: „Izveličanja si nisem gotov, ako ne bom vneto in otročje častil Marijo Devico.“ To je zapisano pustil. Vsakemu mladeniču pač zlata svéta oba!

* * *

Da, ljubljeni mladenič, ničesar se ti ni tako skrbno ogibati, nego lenobe. Delalnost, ki smo jo Stvarniku dolžni, to je najboljše orožje, da se ubranimo izkušnjav in jih tudi premagamo. Le vprašaj svetnikov, ki so v puščavah živeli delu in molitvi, oni ti povedo to isto.

XXVIII.

Čistost, sad neprestanega boja.

Ako je sploh „človeško življenje na zemlji vojska“, (Tob. 7, 1.) koliko bolj je mladostni čas — čas boja. Nobene čednosti si ne pridobimo brez trdega boja, tem manj pa čednosti čistosti. Podaj se torej, mladenič, v to, kar ti je neizogibno potrebnega. Opaši se z orožjem svetosti, potem pa v imenu božjem v boj!

Neustrašen, hraber bodi v boju. Se-li mar bojiš nasprotnikov množice? Se-li mar bojiš njihove zvijače, sile, hudobe, nasilnosti? Te-li mar straši število njih, ki so podlegli? Tega nikar! „Zamogli so oni, kako da bi jaz ne mogel?“ — tako zakliči s sv. Avguštinom. Brezbojazljivcev se satan boji. Saj je pisano: „Ustavite se hudobnemu duhu in pobeži od vas.“ (Jak. 4, 7.) Svet beži pred njim, ki se mu hrabro postavi v bran. Čutnost se sicer ne da popolnoma zatreti, a z ognjem in mečem je treba zamoriti njene korenine.

Kdo je bil David in kdo Golijat? Kaka néenakost v boju! Vender pa šibki pastirček zmaga junaka, izkušenega v boju — seveda z

božjo pomočjo, a tudi zato, ker je bil brez bojazni, gibčen in junašk. „Ti prihajaš k meni z mečem, sulico in škitom; a jaz k tebi v imenu Gospoda vojskinih trum; Bog te meni v roko izda.“ (I. Kralj. 17, 45, 46.)

Bojui se tudi ti neprestano in do konca. Ne prevzemaj se zavoljo nobene zmage in ne daj se kakor zmagalec izvabiti k počitku. Pripravljen na boj, ostani „v orožju luči“ kakor je opisuje apostol: „Opasavši si ledje z resnico, oblečeni s pravice oklepom; noge obute s pripravljeno evangelijo miru; primite za škit sv. vere; vzemite šlem izveličanja in meč Duha, ki je beseda božja.“ (Efež. 6, 11—17.)

Tem potom hodeč slednjič zmagaš, mladenič: ker v takem boju ne more pasti, razun kdor sam hoče. — Zmagalca pa čaka venec, kojega Gospod nikomur ne odreče, ki se je tu prav bojeval.

*

Indijski kraljevič Jozafat se je dal po Barlamu izpreobrniti. O tem izpreobrnenju, o hudih bojih zavoljo sv. vere in o konečni zmagi pri-poveduje sv. Ivan Damaščan. Odgojen na

kraljevem dvoru v izobilju in razkošju, se je Josafat venderle odlikoval po svoji čistosti, da si je zadobil sam milost izpreobrnjenja, in da je postal slednjič izpreobračalec lastnega očeta Abnerja ter tako apostol vsemu svojemu narodu. — Vsi poskusi, da bi se vzbudila v mladeniču kal greha in odpada, so se ponesrečili slepemu očetu. Hudobni dvorjan'pa je imel gotov bojni načrt, ki naj privede očeta do gotove zmage. Ta načrt je bil pozidan na mladostne strasti, katere se dajo vzbuditi v še tako čistem srcu. Zaprl je oče sina v palačo, obdal ga z osebami, ki so vse imele ukaz zapeljati mladeniča v greh in mu uropati nedolžnost. Bil je to trd boj. Ivan Damaščan ga tako-le popisuje: „Necisti duh pa je pripeljal iz pekla še hujših pomagačev, ki so obstopili ležišče žlahtnega mladeniča. Ko je zaznala čista njegova duša napad hudobcev, jela je vzdihovati. Polastila se je je želja po prostosti, po neomadežanosti, po čistosti. Zoper posvetno ljubezen naj gre v boj druga ljubezen. Ljubezen do Boga je mladeniču namreč pregnala ljubezen do sveta. Njegova duša se je spomnila neizrečene lepote in veličastva, kojih bodo deležne čiste duše v družbi nebeškega

jagnjeta. Teh pa ne bodo deležni oni, ki so omadeževali nedolžnosti oblačilo. V takih mislih je točil britke solze, trkal se na prsi, in nečiste misli so mu izbežale kakor ti mušice v zraku odletavajo v poletni dobi. Vstal je, povzdignil svoje roke in klical Boga govoreč: „Vsemogočni Bog, ki si veleoblasten, usmiljen, up malosrčnim in vsem, ki pomoči potrebujejo, spomni se name, nevrednega svojega slugo; reši me in odvrni meč, ki preti raniti mojo dušo. Ne pripusti, da bi prišel sovražnikom v roke. Naj se ne vesele nad menoj, ki me v svoji hudobiji sovražijo, ne dovoli, da poginem v rokah hudobnežev; pomagaj, da ne oskrunijo telesa, kojega čistost sem ti zaprisegel. Po tebi hrepenim, tebe molim Oče, Sin in Duh na vekov veke.“ — Komaj je izmolil in končal z „Amen“, že je občutil v sebi nebeško tolažbo, izginile so zle misli. Do polnoči je vstrajal v molitvi, in ker je poznal naklepe in zvijače sovražnikov, hotel je krotiti telo z lakoto in žejo. Cele noči je prebdel v molitvi in vsak trenutek se je spominjal zaveze, sklenjene z Bogom. Pred oči si je vedno stavil slavo, ki jo dosežejo pravični in pa pekel, kamor pridejo hudobni. Vedno je čul, da ga ne

bi našel hudobec v brezdelju, da mu ne bi povzročil nespodobnih mislij in mu tem potem omadeževal njegove duše.

* * *

Kako krasen prizor za nebesa — tak za čednost bojujoči se mladenič; kaka pa sramota za hudobnega duha, da ga zmaga in vrže na tla slabotnik mladenič in da temu zlobnemu sovražniku položi svojo nogo na njega tilnik. Ne obupuj torej, mladenič; število tvojih pomočnikov je večje, nego število tvojih napadovalcev.

XXIX.

Čistost, sad velikodušnega premagovanja samega sebe.

Stopiva dalje, mladenič! Ne le brani ti je sovražnika: satana, sveta. Dvigni se, pojdi sam nanj, porazi ga.

Opaši se z mečem zatajevanja, stopi v križarsko vojsko sam zoper sebe, zoper meso in uporno voljo, govori z apostolom: „Zame je svet na križ razpet in jaz svetu.“ (Gal. 6, 14.) Odpovedati se moraš dovoljenim stvarim, da se

tem lažje odpoveš temu, kar je prepovedanega. Kroti, trpinči, križaj telo, da te ne napade in v nadlogo ne spravi lastna tvoja narava. Odtrguj si v vseh rečeh: v jedi, pijači, počitku, da vporabiš dano si milost in preženeš izkušnje. Nič ne maraj, ako zaječi tvoja pokvarjena narava. Tvoja mesenost ti je največja sovražnica; ako hočeš, da ona miruje, ne smeš mirovati ti.

Spominja vredno! Prav oni mladeniči, katerih čistost se nam javlja v najlepšem svitu, so bili izgledni spokorniki. Le misli na Benedikta, Alojzija, Stanislaja. Sovražnika niso čakali, da pride. Zgrabili so ga raje koj doma v lastni trdnjavi, oblegovali ga, napadali in premagovali. Modro vojskovanje to, ki gotovo doseže zmago. Čudiš se, da so se v teku stoletij nešteti mladeniči odpovedovali vgodnemu življenju; bogastvu, časti, da so se poskrili v puščave, da so tu bili boj sami s seboj, mučili se z delom, postom in napornimi vajami. A njim je bilo vse na tem, da si ohranijo svojo čistost. S trnjem so se zgradili, da jim je v mirnem zavetju cvesti mogla čistosti lepa lilija. Bolečina jim je končavala poželjenje, s samozatajevanjem,

križanjem samih sebe so si odkupili življenje in si pridobili mir za tukaj in za tam.

Mehkúžnež, kako streš gospodstvo mesa, ako mesu ne daš čutiti svojega gospodstva?

*

Ko je postal Konštantin Veliki samovladar, dal se je večkrat zapeljati in prevladati svoji trmi in prenegli samovoljnosti. Njegov sin Krisp, iz prvega zakona, je bil izvanredne telesne lepote in' kar je še več vredno, dušne lepote. Bil je vzor čistih, neomadeževanih mladeničev. Lastna mačeha mu je stavila mreže hoteč ga spraviti ob nedolžnost. A Krisp — drugi Josip — je v begu uhitel zapeljivi ženi. Strastna ljubezen se je Favsti, tako ji je bilo ime, izpremenila v strastno sovraštvo. Tožila ga je pri Konstantinu najhujših pregreh. V svoji hitri jezi je ukazal sina umoriti. Dal mu je zastrupljenih jedil. Brezvestna Favsta je priznala pozneje svoj zločin in prejela zaslužen plačilo. Tudi ona je bila umorjena kakor nedolžni Krisp.

* * *

Res je, „da nebeško kraljestvo silo trpi in se odpre le silnim; le silni je potegnejo nase.“

(Mat. 11, 12.) — Oj mi strahopetni! čisti bi radi bili, a bojimo se bolečin, bojimo se samozatajevanja; bojimo se spraviti telo pod gospodstvo duha. O prizanesljivi Bog, potrpi z nami; o Bog moči, potrdi nas!

XXX.

Čistost, vir blagodejnega miru.

Nad betlehemskim hlevom se je nekedaj zglasila angeljska pesem: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.“ (Luk. 2, 14.) Vsekako pa ima najboljšo voljo oni mladenič, ki se ne ogiblje le grehu sploh, nego zlasti še nečistemu grehu. Najboljšo voljo ima, kajti kaj tako velikega je dosegel le v težkem boju. Med štrlečimi pečinami je iz vsakovrstnih nevarščin izvodil tak mladenič svojo ladjico na varno. Najboljšo voljo ima, ker poslušal je bil glasu vesti in skrbno sodeloval z milostjo Božjo. Zato pa mir, tolažba, zadovoljnost mladeniču, ki se trudi za sv. čistost; — mir v plačilo za boje, — mir v plačilo za zvestobe, — mir v plačilo za zmago v njegovem plemenitem samozatajevanju.

Mir, — ali ti ne odseva ta mir iz nedolžnikovih čistih oči. „Zvezde na nebu; cvetke na poljani in žareče oči v nedolžnostnem obrazu so so kakor ostanki nekedanjega raja“: ponavljal je večkrat duhovit in globoko čuteč redovnik.

Mir, — ali te ne obdaja ta mir v obližju nedolžnega? Njegova sramežljivost, njegovo skromno vedenje in govorjenje — velikrat celo omamljiva ljubeznjivost njegove zunanje prikazni — kako dobro ti dene vse to, kako se čutiš okrepčanega, tako ti je ob tem, kakor v prijetnem domačem ozračju!

Poglej na krajino v prijaznem večernem solncu! Poleg tebe mirno, čisto jezero, ki je obdajajo divje poljane, rodovitne rebari, prijetni gozdovi. — Pa poglej venkaj, ko divja tu nad jezerom nevihta. Kakor temni strahovi prihajajo sivi hudourni oblaki, razburkano jezero podi peneče se valove na bregovje. Kôbna tišina je zavladala v gozdu, a kar na mah so se jeli pripogibovati drevesni vrhovi, veje se lomijo, debla ječe, tako je, kakor da bi bila v uporuh vsa narava.

Glej: tudi tu v duši viharjih ti strasti, — tam pa globokega ti miru!

Na velikem parniku se je razvilo živahno razbrzdovanje. Tropa razposajenih mornarčkov je ravnokar obstopila petnajstletnega dečka, ki je sedel na vznožnih vrveh. „Lenuh, klečeplazec, svetohlinec:“ te besede se vsipajo nanj. Zlobna roka mu izbije iz rok priročno knjižico, v koji je bral. — „Hoja za Kristom“ je bila ta knjižica, ki je ob enem zletela čez krov. Razuzdan krik odhajajočih mornarčkov je sledil temu nejunaškemu činu vse manj nego nadepolnih teh mladičev. Odšli so. A „Bogek“, tako so ga zvali zasmehovaje, ni bil niti lenuh, niti hinavec, niti svetohlinec. Bogdan je bil iz poštene rodovine. Znal je dobro brati in pisati, bil je vedno zadovoljen in vesel, a znal je biti tudi tih. Med razposajene drugove se ni rad spuščal, njihovih nespodobnih govorov ni rad poslušal, zato so mu bili pa tudi povzročili marsikako grenko uro, tudi s pestmi so se bili pregrešili nad njim. Hudo je v taki družbi: med razuzdanimi pomorščaki, ki jim ubežati nisi v stanu. Zelo hudo v tako zastrupljenem ozračju. Toda mladenič Bogdan je bil že možat. Stopil je kakor večkrat ob takem v spodnji ladjin del, stisnil se v kot in se bitko izjokal. A jok je končal

kakor vselej v zaupni molitvici: „Ljubi Bog! vse drugo naj pride nad me, le tega ne dopusti, da bi jaz prišel ob nedolžnost. — Knjižica „Hoja za Kristom“, ta zvesta tovarišica mu je seveda izginila. — Kako začudenje zato drugo jutro na obrazih malih pomorščakov, ko zapazijo v Bogdanovih rokah žali usodi prepuščeno to isto knjižico. — Bogdan jim skrivnosti ni razodel. A sinoči že je bil po opravih stopil v rešilni čoln in, glej čudo, tu je našel ljubljeno si tovaršico, sem je bila odletela. To navidezno čudo je vplivalo na zlobne tovariše in jih prestvarilo hipoma. Jeli so ga spoštovati, celo prosili so ga, naj jim sem in tje kaj prebere iz te čudežne knjižice. Da, še v branju te knjižice jih je moral poučevati. Njihovo nespodobno petje in njihovo še nespodobnejše govorjenje je utihnilo in „Bogek“-Bogdan je postal apostol njim, ki so ga mučili še pred kratkim.

* * *

Tako Bog blagoslavlja čistost, potrpežljivost in zaupanje v sebe. Tako ohranja čistost samozavest in tolažilni mir v najhujih vihrah življenja.

XXXI.

Čistost, vir sveti veselosti.

Zemlja, ta solzna dolina, ta dežela prognanstva pač ni kraj za veselost. — Eden pa je, ki se zamore tu veseliti, zelo veseliti, edin se veseliti: oni namreč, ki upa, da je v milosti božji; pred vsemi se veseliti sme čistnik.

Da, čisti mladenič, le raduj se svojih mladih dnij — Bog sam je — po svetopisemski besedi — „ki razveseljuje tvojo mladost“ (Psalm. 42, 4). Vzroka se veseliti imaš dovolj; saj veš, da je Bog s teboj zadovoljen. In kako bi ne bil! Na tvojo brezmadežno dušo in na tvoje čednosti posvečeno telo se z veseljem ozira najčisteje njegovo oko. „Oči Gospodove so na nje vprte, ki se ga bojé“. (I. Pet. 3, 12.) Ti se bojiš razžaliti Boga, strašiš se celo sence greha. Zato v božjih očeh lahko bereš, da si mu všeč — zelo všeč in kako da bi tega ne bil vesel.

Dovolj povoda imaš, da se veseliš. Saj v hramu tvojega srca vlada red. Ne podé se v njem divje strasti. Tu ne zgrabi sedaj ena strast vodilne uzde, da jo pusti drugi, dokler ne zavlada gospodovanja najželjneja strast — po-

čutnost. Hvali Boga, mladenič, da v tvojem srcu ni tako.

Zato imaš dovolj povoda, da se veseliš, saj tvoje telo ni podložno sramotnemu gospodstvu greha. Kakor prijazni beli zvonik, vredno svetišče Božje, tako moliš navzgor nad razpadajoče razvaline razrušene nedolžnosti, katerih je na vsi zemlji dovolj, katere žal! pokrivajo vso zemljo.

Dovolj povoda imaš, da se veseliš. Tvoja vest ti daje dobro izpričevanje. Nje glasu nisi bil preslišal in nje nisi obsodil v smrtni molk. O, da bi tudi v bodoče poslušal svoje vesti glas! Dobra vest — najboljša posést!

Strast pa, kako je čmerna, v vedni razpr-tiji je s seboj. Celo njena trenutna navidezna zadovoljnost je kakor znak njenega razdvojenja. Kakor morski val je strast, ki se visoko zažene, a se kmalu poizgubi v burnem morju.

A krepost, zlasti čistost — ona daje duši stalnost, čelu vedrost, očem jasnost, veličastnost vsemu tvojemu telesu.

*

Izmed najginljivejših legend o devici Mariji in njenem sinu Jezuščeku je pač ona,

ki se nam pripoveduje o blaženem Hermanu. Blaženi Herman, otročič neizrekljive milobe, se je skrbno izogibal tovarišem in šumnim igram. Najrajši je zahajal v cerkev in je tam ostajal pred podobo Matere božje, ki mu je po izgubi telesne matere postala edina mati. Še sedaj kažejo v Kolinu ob Reni, v Marijini cerkvi, kraj, kjer se je ta otrok v otročji priprostosti baje pogovarjal z Marijo in njenim detetom Jezusom. Tam je bil, ko je stopal v šolo, da pozdravi Marijo; iz šole grede je hitel tje popustivši svoje tovariše. — Nekega dne je imel Herman lepo jabolko. Kaj z njim — povžiti je? — Ne. V cerkev hiti in položi je Jezusu v roke. In glejte! Dete stegne nežno ročico in sprejme dar iz nedolžnih rok. — Drugo pot, bilo je v trdi zimi, priteče ubogi deček bosonog pred to podobo. Tresoč se od mraza poklekne tu in moli. Tedaj pa ga Marija vpraša: „Herman, čemu prihajaš v takem mrazu bosonog?“ Odgovori ji: „Nimam česa obuti.“ Tedaj pa mu Marija pokaže kamen in govori: „Pojdi k onemu kamenu le, tam dobiš toliko denarja, kolikor ga trebaš in če ti bo pozneje še kaj sile, le pridi in išči tam — tu vse doboš.“ Ko so drugi otroci zapazili, kje

dobiva Herman denar, iskali so ga tudi oni. A niso bili tako čisti, ne pridni, tudi Marije niso tako radi imeli kakor Herman. Zato jih Marija tudi ni tako ljubila, in zato niso našli ničesar. Ta denar je bil le za Hermana pripravljen. Herman je bil čist, tako čist, da so ga imenovali po njegovem vstopu v samostan „Deviškega Marijinega ženina“; zato mu je bilo odslej tudi ime Herman „Josip.“

* * *

Imel si gotovo že priliko, divjo razposajenost nekaterih mladeničev primerjati tihi, pomembni zadovoljnosti drugih. — Od kod pač naj bi prihajala prava, trajna veselost, če ne iz čistega, Boga ljubečega in Bogu tako ljubega srca? Čistost, mladenič, je vir — sveti veselosti!

XXXII.

Čistost, vir zemeljskemu blagostanju.

Iz pregreh nastanejo, če ne vedno, vsaj pogosto zle telesne betežnosti. — Isto velja o čednosti. Njej pa slede nasprotno bogati zemeljski blagoslovi.

Res da bo nebeško plačilo čednosti, ki ima pred vsem Boga pred očmi. Lahko pogreša čednost zemeljskih dobrin, saj ji ne odidejo nebeške. A vendar le pa pogosto rosi Bog svoje blagoslove že tu na čednostnega, da ga osrčuje. Deloma odvraca posvetnjaška srca s krasnimi svojimi zemeljskimi darovi od hudega in jih nagiba h kreposti.

In zakaj bi ne bila prav čednost čistosti deležna zemeljskega blagoslova? Saj čednost svete čistosti prevladuje telo, čute, vse ude in gospodari nad njimi.

O nečistniku pravi sv. pismo, da je ničvrednež. Gnjlوبا in črvi se ga polaste in v velik izgled bo postavljen in njegova duša se vrže iz števila živih. (Sirah 19, 3.) — Čisto srce pa daje telesu svežo moč in lepoto. „Kako lep je čist rod v svetlobi“. (Mod. 4, 1.) Vse gleda na čistega; vse čistnik vabi do sebe.

Zmernost, zdržnost podeljuje prav mnogokrat mladeniču telesne moči, ki presega njegova leta. V njegovih potezah se zrcali nekaj nadnaravnega. Iz čistih oči odseva žar, ki očaruje, ganjeva in sije noter v lastno srce. „Pogled ti čist, oko mirno — V njem seva celo ti nebó.“ Vsa čist-

nikova zunanost nam je priča svežega življenja. Vspodbuja nas k čednosti in brani pregréh. In kaj še le, če se komu ponudi prilika, da se seznanj z nedolžno dušo, da pogleda v njene globočine in da je priča trdim njenim bojem in zmagam. Kako se v spoštovanju do čiste mladosti mora klanjati vsakdo.

Še enkrat: „O kako lep je čist rod v svetlobi svoje čednosti! Njegov spominj je večer pri Bogu in pri ljudeh.“ (Modr. 4, 1.)

*

O Bogomiru Bouillonskem, junaku prve križarske vojske, slove čudeži njegove moči in njegovega junaštva. V najhujši bojni metež si je upal v bitkah. Najdrzovitejih nasprotnikov je iskal, ter se izkušal ž njimi. Ni ga ustrašil sovražnikov niti meč, niti škit, niti oklep, Bogomir je vsekal in raz konja ste padli nasprotnikovi dve polovici. — Ko ga vprašajo nekoč: odkod njegova nenavadna moč in srčnost, odgovori: „Moč, ki jo vidite na meni, je čistosti moč; z nečistostjo nisem še oskrnil svojih rok.“ — Blizo Antijohije je rešil Bogomir nekokrat božjepotnika iz krempljev razjarjenega medveda.

Medved je sicer popustil romarja, a zagnal se je na viteza. Bogomir se mu srečno umakne in zamahne močno z mečem, a mahljaj je bil zastonj. Zgrabila ga je divja zver od ene strani in sicer od leve, kjer je visel prepasani mu meč. A svojo levo poprime in drži medveda toliko časa, dokler ne pride z desno do meča, ki ga slednjič do ročaja zadere medvedu v goltanec.

* * *

Če ti tudi ni, mladenič, veliko na zemeljskem, vendar ti pa ni vse eno, ali prejme telo — to tvoje največe dobro za tvojo dušo — plačilo ali kazen. Imej torej svoje telo v časti, mladenič. Tudi čistost tvojega telesa ti bo kedaj v slavo. Misli Bogomira Bouillonskega!

XXXIII.

Čistost, vir dušni svežesti in moči.

Značajen hoče biti vsak. Ponos svoj stavi na svoje dušne moči. Slabotnež neče biti nikdo. in vendar je pa le zatajevanje vir trdnega

krščanskega duha. Ne čudi se torej, da so čiste duše redoma tudi močne duše.

Dušna moč pa se kaže v prenašanju težav. Mladenič znabiti ni še stopal po bogvedih kako trnjevi poti, a dalje ko v leta prihaja, tem resnejše mu postaja življenje, tem pogosteje se mu nudi prilika, da se priklopi množici takih, ki jim je nositi velikih in težkih križev. Čisti duh je navadno, ne glede na pomoč božje milosti, srčnejši, vstrajnejši, potrpežljivejši — navajen je zatajevanja, zna si odreči, zna se ločiti od sveta.

Dušna moč se javi tudi v podjetnosti. Tu ne mislimo zemeljskega; tudi na dušnem polju, na polju duhovne vzvišenosti je marsikaj, po čemer naj se hrepeni, za kar naj se zastavijo vse moči. In kdo je dovetnejši blagim nagibom srca, kdo delalnejši z milostjo kakor uprav čisti? Njegov pogled je jasen, — neomadeževan strasti. Njegovo srce je zdravo, — ni ga prevladala mehkužnost. Kaj čuda potem, ako se pečajo njegove misli z visokim, ako je podjeten v visokem, ako izvrši kaj visocega!

Prava dušna moč je v vstrajnosti. Čisti ni ostal čist brez usodnih bojev. V neprestani

molitvi, čuječnosti, v borbi je postal zmagalec svojega mesa in svoje krvi, sveta in pekla.

Poglej mogočne lipe. Globoko v zemlji ima razprostrte le svoje korenine. Zdravo ji je zrno in skorja, na široko razprostira svoje vejevje. V nebo pa kipi njen vrh. Stoletjem klubuje in če tudi pade, v izdelkih iz sebe ti še kaže svoj žlahtni in prožni in tudi stanovitni les.

Bodi še ti lipi podoben, mladenič! Ubrani se pregrehi, ki bi te obvladala z mehkužnostjo; vedno močnejši postajaj. Trdno, odločno stopaj po čednostni poti. Hudobiji junaško zastavi pot. Ako pa se ti ponudi prilika za kaj velikega, tedaj si oglej to in je presójaj. Prosi Boga milostne pomoči, potem se loti in vstrajaj.

*

Sv. Vincencij Pavljanski, nekedaj sam vjetnik v severni Afriki, si je na vso moč prizadeval olajšati vjetnikom žalostno usodo med barbari. Mnogo jih je odkupil; povsod je nabiral milodarov, pošiljal je med nje misijonarje, da bi jih tolažili in jim ohranili njihovo najdražje; to je — vero. Iz te dobe so se nam ohranili nekateri izgledi čudovite junaške vstraj-

nosti. Ti izgledi nas zamorejo poučiti, kaj premore vera, kaj strah božji in kaj ljubezen do čistosti pri mladini. Misijonar Guérin pripoveduje v pismu, pisanem dne 16. junija 1646. leta, o enajstletnem dečku, katerega so na angleškem obrežju ugrabili morski roparji. Odpovedal se, zadet od žarka milosti božje, krivi veri in med bolestinimi udarci ni jenjal priznavati glasno svoje vere. „Tepi, le tepi me,“ govoril je svojemu gospodarju, „odsekaj mi glavo; a vedi, katoliški kristijan sem, tak hočem ostatei, kot tak tudi umreti.“ In obrnivši se do misijonarja, je rekel: „Le mirni, brez skrbi bodite; pripravljen sem vse pretrpeti, tudi smrt; a nebeškega Učenika ne zatajim“. — 26. julija istega leta je izgubil dvaindvajsetletni Portugalec življenje, ker se je odločno branil storiti dejanja, h kateremu so ga silili. — Kmalu potem so na kol nataknilo mladega Francoza. Tudi on se je hrabro ustavljal nesramnemu prigovarjanju in za nobeno ceno ni hotel služiti za orodje sramotni strasti. — Leta 1648 sta trpela dva mladeniča, eden Francoz, drugi Anglež, grozne muke za vero in nedolžnost. Tudi krvnikova roka se je utrudila

vsled nju vstrajnosti. Francozu preti trinog, da mu poreže ušesa; naglo pograbi mladenič sam bodalo, odreže si uho ter je poda strmečemu Turku z besedami: „Hočeš li še družega?“ — Za nalezljivo boleznijo sta kmalu potem oba umrla in šla v nebesa vživat plačilo zvestobe.

* * *

Da, mladenič, pogum in moč. A to podaja le čistost. „Moško si ravnala, potrjeno je bilo v hrabrosti tvoje srce: ker ljubila si čistost.“ (Jud. 15, 11.) Tako so govorili meščani mesta Betulije čisti Juditi, ko je odsekala krutemu Holofernu glavo in rešila rodno mesto in meščane.

XXXIV.

Čistost, vir blagodejnemu vplivanju na druge.

Našim prastarišem je pokorovala nekedaj vsa narava. To je bilo ob času, ko sta oba Bogu zvesto služila in ga častila kralja vidnemu stvarstvu. A z grehom se je vse zasukalo. — Upor tu, upor tam; na eni strani zapravljeno

prijateljstvo z Bogom, na drugi sužnost grehu ter boj in upor stvarstva zoper človeka.

Bog je pripustil, da so vendar nekateri svetniki čudežno vplivali celo na brezpametno, človeku sovražno naravo. Znan je v tem oziru posebno sv. Frančišek Asiški.

V vseh časih je bilo tudi dokaj ljudi, imajočih tak vpliv nad človekom, ki je povzel naravo zverí.

To je veljalo in velja pred vsim o nedolžnosti, ki v boju s človeško podlostjo slavno zmaguje in spreminja volkove v jagnjeta, ropoželjne orle v mirne golobe. — Brezdvombeno je izgled čistega mladeniča včasih velicega vpliva. Ako je že njegova zunanost, njegova priprostost in zmerna veselost tako prikupljiva, vendar pa njegova stroga vestnost odločno zabranja vsako nespodobnost. Lahkomišljence je čisti mladenič ubrzdati v stanu, če občuje z njimi. In akopram je zapeljanim nedolžnost nespamet, pretiranost in hlimba, čutijo se pa vendarle v družbi čistega opominjane, da naj se vrnejo na bolje pot in se spreobrnejo. Na kratko: nedolžnost je bila že marsikateremu razuzdanemu tiha, a svarilna pridiga, ki je imela največjega vspeha.

Apostol čistosti postani tudi ti, mladenič! Temine pregreh razganjaj z žarki te svetle čednosti, kamorkoli prideš. Ne obotavljaj se dolgo. Premišljeno sicer, a resno in določno zavрни vsako grešno govorico, razbrzdance ostro posvari in to, če tudi sam nisi v nikaki nevarnosti. Najmanjše je pa, kar moreš storiti, da popustiš one kroge, v katerih se čutiš kakor nedolžno jagnje v volčjem brlogu.

*

Mladenič, ki je imel zaradi čednostnega življenja, zlasti zaradi čistosti veliko spoštovateljev, se je podal na izprehod. Součenca sreča, ki je bil pa junak v uprav nasprotnih pregrehah. A Ivan ni hotel tovariša Frana neuljudno odsloviti. Zato mu ni branil, da se mu pridruži. Celo mislil je, da dobra beseda utegne pri Franu zadeti na dobro mesto. „Povej mi, Fran,“ povzame Ivan besedo: „povej, kaj hočeš v bodoče pričeti? Verskega prepričanja nimaš nobenega, to kažeš očitno. Hočeš li tudi v bodoče vedno tak ostati?“ Nekoliko razjarjen mu nagovorjenec odgovori: „Tak ostati! Čudno vprašanje! Prihodnost že sama to pokaže. Morda se pa tudi še poboljšam“: nekako v norcih pristavi. „Torej

veliko ti srečo; kakor nekak polbog se mi zdiš, vedoč, kedaj da umrješ“: pridene tem Frančevim besedam naš Ivan. „Drugi tudi niso dosti boljši, mladost uživajo in o prihodnosti niti ne sanjajo. Vi pobožnjaki ste, ne zameri, vender le vsi hinavci. Ti ne, to vem; a drugi pa gotovo vsi,“ Fran nadalja. „Odkod veš to, mar gledaš v naša srca?“ „Stvar je popolnoma jasna“, odgovori Fran. „Kateri mladenič pa more tako sveto živeti, kakor se kažete Vi?“ „Ti torej misliš, da to meni ni mogoče, da drugače živim, kakor se kažem. A po malem imaš vender le prav: Tako živeti res ni popolno v človeški moči. Iz tvojih besedi povzemam, da si ti tudi poskušal dobro živeti, a poskus se ti je ponesrečil. Dobro pomni. Poskus in volja je človeško dejanje, a da se poskus obistini, zato mora vmes priti Božje dejanje.“ — Ivan začne nato Franu priprosto razkladati, kako potrebna je molitev, kako lahka in sladka je; nadalja mu o sv. zakramentih in ga privede slednjič v prijaznih besedah do spoznanja, kako je v mladostnem boju potreben izkušen vodnik, ki naj mladeniča podpira z dobrimi sveti, vodi ga in ga po konci drži. Sad tega znamenitega in dolgega

pogovora je bil, da je končno Ivan s Franom stopil k znanemu duhovniku, kateremu se je v potrpežljivi ljubezni posrečilo zaceliti že prav nevarne rane mladeničevega srca. — „To je bilo Ivanovo delo“: tako je pogostoma pozneje rekal Fran vsakemu, ki je čudil taki izpremembi — „poleg Boga: Ivanovo delo.“

* * *

O kako lep, kako hvaležen posel je, druge pridobivati za čednost, za čistost, za Boga, za večnost. — Prav tvoje brezmadežno življenje, čisti mladenič, ti daje ugled; prav tvoja čistost daje tvojim besedam veljavo; prav ti si sposoben tako kakor malokdo drug, da na zemlji razširjaš čednosti kraljestvo.

XXXV.

Čistost, vir srečne odločitve za našo prihodnost.

V onem prevažnem trenutku, v katerem si zbirajo mladeniči stan, je veliko na tem, da duh bistro gleda in da srce prav čuti. Duh in srce

morata biti prosta in dohodna žarkom razgrevajoče milosti božje.

Ne smeš se podajati v nikak stan, predno nisi dobro premislil in dobro razumel sveta, ki ga imaš od Boga. Čim več talentov ti je Bog podaril, tem več je na tem, da sam sebe poskusiš in prosiš za razsvetljenje Boga. Treba je, da si ohraniš srce v takem stanju, v katerem očitno spoznaš Božjo voljo.

Prepričan bodi, da postanejo mnogi mladeniči po mladostnih, četudi skritih grehih, nesposobni za gotove poklice. V te stanove bi jih bil pa Bog gotovo dovedel, ako bi bili tega vredni, ako bi bili zamogli v zemeljsko čutečem srcu razumevati glasu milosti božje.

Mnogi mladeniči postanejo z obžalovanja vrednimi zmotami nevredni tacega višjega, nebeškega klica. — Naj li Bog položi kraljevi plašč mašništva na grešne rame zabredlega mladeniča: naj li takemu izroči ključ nebeškega kraljestva? Ali naj umazan rok zaupa brezmadežno telo edinorojenega si Sina? Naj si li izvoli oskrunjenih ustnic, ki bodo oznanovale Božjih naukov, zavračale pregreho, čednost

hvalile, grešnike spreobračale in čule nad pravičniki?

Ali bi pa taki mladeniči tudi razumeli navdihov milosti božje? Niso li preomehkuženi, da bi sledili njemu, ki jih kliče v tako težavno dostojanstvo? Ali se ne čutijo premalo pogumnih? Ali se ne zbojé prevelike odgovornosti in se ne ustrašijo zopetnega padca v greh?

Pač tudi oni zamore vstati, ki je padel še tako globoko, in Bogu se more približati ta, ki se mu je oddaljil najbolj. Tudi Pavel še danes zamore postati iz Savla. A taki čudeži milosti božje se pa ne dogajajo vsakega dne. Na nas samih je torej, da ne stavimo zaprek milosti božji; morda ta milost kaj visocega z nami namerava.

In ne glede na tu opisano, — tudi popolnoma svetni stanovi zahtevajo čiste v božjem strahu izgojene mladine. Mladina, polna čistega duha, zamore namreč v teh stanovih drugače delovati, kakor pa čutnosti vdana mladina, mladina onečeščena z razuzdanim življenjem.

*

Marsikak značajan mladenič je podoben zakopanemu biseru, zakopanemu morda celo v

cestnem nemarnem blatu. — Globoko je bilo užaljeno materinsko srce vdove kneza Corsini, ko je videla, kako se njen sin vedno globokeje pogreza v pregrešnem življenju. Kolikokrat ga je solznimi očmi prosila, naj zapusti razuzdano življenje. „Beži Andrej pred tovariši, ki te tirajo v pogubljenje. Sramoto nakopavaš na našo častito hišo, meni pa kuješ za rakev žrebljev.“ A kaj je izdalo vse to? Za hip je res ganilo Andreja materino tarnanje, a kmalu je pozabil vseh materinih srčnih opominjev. — Ko ga nekoč že več dni ni bilo doma, zapove knjeginja dvorjanom, naj se vsi oblečejo v žalno obleko. Sama hiti v cerkev in goreče tu moli za svojega izgubljenega sina. — Kaj se zgodi! Domov grede sreča pri Božjem grobu, v karmeličanski cerkvi uprav Andreja, ki ji naproti prihaja. „Kaj v žalni obleki hodiš v cerkev? Kdo je umrl pri nas?“ „Tu ni mesta za pogovore, vse ti doma povem,“ mati odvrne. Ko prideta domov, začne mati: „Ti torej ne veš, kdo je umrl in po kom vsa naša hiša žaluje? Za teboj, Andrej! Za nas si ti mrtev. O, kako se sedaj uresničuje prvi del sanj, ki sem jih imela pred tvojim rojstvom! Na pragu karmeliške cerkve sem vi-

dela takrat volka, ki se je potem izpremenil hipoma v jagnje. Nad teboj se pa ta drugi del sanj ne izpolni, dasi sem te že davno darovala prečisti Devici.“ Mati je pri teh besedah obenem bridko zajokala. Materina žalost in žalost na dvoru — vse to je Andreja globoko zbodlo v srce. „Mati, mati, volk sem bil jaz, — jagnje hočem postati!“ — In Andrej je res koj potem vstopil v red Karmeličanov in delal tu za svoje mladostne grehe strogo pokoro. Postal je pozneje izgleden duhovnik in slednjič škof v mestu Fiesole na Laškem. Bil se je posvetil. On je tisti, kojega god obhajamo v dan 4. februvarija, časteč svetnika Andreja Corsini. — Po kolikih stranpotih je dospel slednjič Andrej vender tje, kamor ga je Bog bil namenil.

* * *

Prihrani si sličnih zmešnjav, mladenič! Če zanemarjaš mladost in jo oskrunjaš, prav nič ne misliš na prihodnost. — Zato živi čisto, že sedaj krasi svoje srce s čednostimi. Po božji volji se ti tem potem gotovo kedaj odpre široko polje, kjer vspešno zastaviš svojo delalno roko sebi v čast, človeštvu v korist.

XXXVI.

**Čistost, vir tolažbe polnim spominjem
na stara leta.**

Marsikdo misli ob mladosti letih le na trenutek, v katerem živi. To ni modro, a še manj je koristno. Ali nič ne pomniš moške dôbe, starih let? Ako ne, nespameten si in sam sebe tiraš v nevarnost. Saj iz življenja pregreh prideš v večnost, v brezkončno pogubo. Ako pa misliš, na svoja moška in na svoja stara leta, vedi, da je doba tvoje mladosti podlaga dobi tvojim poznejim letom in da je tvoje pozneje življenje kakor rastlina, ki je pognala iz mladostnega semena.

In spominj na grešno preteklost, se li da tak spominj otresti tako kakor se odtresaš prahú. Koliko muk prizadene velikrat osivelemu starčeku spominj na zgodaj zaigrano nedolžno mladost, na mladost, v koji bi se bilo toliko sejalo, a se ni. Kolika bi bila pač žetev! Poslušaj zato vzdihov sv. Avgušтина, ki se je dal še le v svojem dvaintridesetem letu vzbuditi iz svojega grešnega spanja in je zatožil tako-le: „Kako pozno sem te začel ljubiti, večno lepa in vender

tako nova lepota, kako pozno! Aj, bila si v meni, a jaz sem bil zunaj. Tu zunaj sem te iskal opirajoč se, jaz grdobež, na ta lepi zunanji svet, ki je pa delo tvojih rok.“

Glej, mladenič, koliko britkih vzdihov si lahko prihraniš, ako paziš na svojo nedolžnost, ako jo čuvaš kakor dragoceni biser; ako porabiš vsa sredstva, da si ohraniš čistost, ali da prej ko mogoče zopet najdeš izgubljeno. Na stara leta zamoreš potem poln tolažbe zreti nazaj v svojo mladost, veseliti se zamoreš takrat, kakor se veseli osiveli junak svojih dobljenih bitek v mladosti. Z veseljem zamoreš zavriskati z večjim mornarjem, ki je ladijo otel viharjev, izpeljal jo iz nevarnih skal in ter iz rok roparjev, ki na morji prežé človeškega blagá in življenja.

„Starost je častitljiv venec, ki se najde na potu pravice“ (Preg. 16, 31), pravi sv. pismo.

*

Grof Eleazar, iz imenitnega rodu Sobranov, je živel že v svoji mladosti zelo pobožno. Bogu ga je bila v detinski dobi darovala njegova mati, kakor nekedaj svoje dete sv. Blanka. „Moj Bog, ako bi to dete kedaj zapustilo nedolžnosti pot, iztrgaj mi je iz naročja raje koj sedaj po sv. krstu,

ko je kakor čist angelj v človeški podobi.“ Tako je molila. In dete je obživelo in ostalo čisto. Njegovo tiho a tako prijazno vedenje si je pridobilo naklonjenosti vseh. Njegovo največje veselje je bilo, če je na pragu domačega gradú revežem mogel deliti milodarov. Pozneje je nosil svoje kosilo doli na dvorišče in tu nasitoval uboge dečke. Želel¹ je iti med nevernike in tam preliti za Odrešenika svojo kri: tako je velikrat pravil svojemu dušnemu voditelju. Toda Bog mu tega ni namenil. Na željo sicilijanskega kralja Karola II. se je poročil s pobožno Delfino Sinaško, a stopil je z njo v zvezo vednega devišтва. Bolj izglednega življenja kakor je bilo na tem dvoru, si misliti ne moremo. Tu je vladal vzoren red. Božje in cerkvene zapovedi je vestno izpolnjevala vsa hiša. Svojim podložnikom je bil Eleazar pravi oče: plemenitnik prav v pravem pomenu besede. Na kraljevem dvoru je vžival toliko zaupanja, da mu je poslal kralj Robert svojega sina Karola, kalabriškega vojvodo, v odgojo in da je njemu naročil, naj mu dobi nevesto na francoskem dvoru. — Kako se je spominjal Eleazar pogosto in kako veselo na svoja mlada leta. Umreti je moral še le

38 let star. A vse to kratko njegovo življenje je bilo kakor krasan raznobojen venec, v katerem je najlepše odsevala mila cvetka čistosti.

* * *

Čemu, mladenič, vedno le kratko sedanjost pred očmi? Bog ti je mogoče da odločil še dolgo prihodnost. Ali si morda ta čas raje podoban opustošenemu polju, iz kojega žalostno štrlé po toči pobite bilke mimogredočemu potniku v oči — ali pa si raje kakor težko obložen voz, napolnjen pšeničnega snopovja, ki se sredi veselih ženjic pomiče in postoeče k blagodejni mlačvi v skedènj?

XXXVII.

Čistost, vir tolažbi ob bridki smrtni uri.

Za nas vse nastopi nekokrat oni resni trenutek, ki konča naše življenje in s katerim se prične nikdar končana večnost. Na mrtvaškem odru nam ležečim — smrtno grozo na vseh udih, mrklimi očmi, mrzlim potom na čelu, kakošna nam bode pač takrat naša sodba o vsem zemeljskem vživanju? Kako bomo pač takrat sodili

o podlem mesenem poželjenju! Mislimo si, da naj naše telo biva tu na zemlji le še malo trenutkov, le malo še oddaljeno od hladnega groba; kako bode pač s tem našim telesom glede na to svojo dobro ali slabo preteklost? Kako kratko je bilo tu na zemlji vse, kako ničevno, kako nizkotno. Blagor mi, da sem ohranil telo čisto, da sem bojeval dober boj: kaj če bi bila ob tvoji ločitvi od tū taka tvoja sodba, mladenič? O da bi se mogli vrniti iz grobov vsi, ki so skozi povečevalno steklo gledali minljivo veselje, ki so se odrekli pravicam prvorojenstva, vsi, ki so zamenjali za svetno veselje — večnost v nebesih.

A kaj še le sodba! Kako zaupljivo pravični stopijo pred sodnika. Njihove nadčloveške borbe bodo očite vsemu svetu; očiti njihovi boji, ki so je vojevali prav v takih telesih, kakošna so vsem drugim ljudem. O vi srečni, kako plačilo čaka vas, ko prinesete v jagnječi krvi obeljeno obleko; kako srečni, ko začujete besede: Pridite in posedite kraljestvo, ki ga vam je pripravilo čisto nebeško jagnje!

Koliko mladeničev je umrlo s to edino tolažbo, da umrjejo čisti, da so studili nečistost, in so prosili Boga, naj jih varuje pred njo.

Kako bodo veseli molitve, bojev, čuječnosti! Kako bodo veseli, da so bivali že tu na zemlji v družbi božje Porodnice, v družbi čistih duhov, sv. Alojzija in vseh čistih svetnikov. Kako bodo želeli odložiti telo, ki jim je bilo vedno le v spodtikljeji govoreč: „O moj Bog, moje vse, vzemi me v nebeško kraljestvo, kjer bom prost sveta, prost izkušnjav v večnem veselju!“

Mladenič, ali si ne želiš tudi ti kedaj tako govoriti?

*

Na smrtni postelji je ležal nekokrat dvajsetletni deček. Živel je nad vse izgledno. Bolest je prevladala neutolažljivo mater, poljubi in solzami se je poslavljal od svojega otroka. Umirajočimi ustnicami deček govori: „Kako vender moreš žalovati, ljuba mati? Raje hvali Boga in veseli se z menoj, da sem ohranil krstno obleko nedolžnosti do te svoje smrtne ure.“ Umrl je koj na to zavida vredni mladenič in angeljci, kakor je bil sam, so ga spremili v naročje Prečiste. — Zbolel je drug mladenič. Pogosto ga je prosil njegov dušni pastir, naj se izpreobrne in začne drugačno življenje. Pred kratkim ga je spominjal, da je

svojim življenjem mnogim drugim v padec. Strahom zapazi vneti duhovnik, da prehitro deluje bolezen in da je blizu njegova zadnja ura. Mladenič je še vedno upal, da ozdravi. Duhovnik pa mu toliko resneje jame govoriti o bližajoči se smrti, kolikor manj pripravljen se mu je dozdeval. Mladenič konečno vzdihne: „Ah, ko bi bil vedel, da mi je usojeno tako kratko življenje, živel bi bil drugače.“ Izpovedal se je skesano in malo potem, ko je obračunal s svetom in z Bogom, je stopil pred Sodnika.

* * *

Žal, da je velikrat tako. Mnogi upajo dolgega življenja. A naglo jih zadene nesreča; tako naglo, da komaj pridejo do misli: Za menoj skoraj le samo hudo, pred menoj večnost, — prosim te, o Bog, usmiljenja!

XXXVIII.

Čistost, vzrok častitemu večnemu poveličanju.

Kakor se na obnebju odlikuje zvezda pred drugo, kakor nadkriljuje druga drugo po svoji

lepoti in svetlobi, tako tudi v nebeških višavah uživajo nekteri večje slave od drugih. To velja zlasti še o onih, ki so prišli v nebo v svatovski obleki, v čistosti. Ti se v nebeški dvorani prav posebno veselé nebeškega ženitovanja. One je čul sv. Ivan Evangelist, kako so peli. Bila je njihova pesem nova pesem pred božjim prestolom. O njih pravi sv. pismo, „da hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre“ (Raz. 14, 4.) Slišal je sv. Ivan petje, ki so je peli pred Jagnjetovim prestolom. Tudi njihove pesmi ni znal nikdo drug peti, „kajti brez madeža so pred božjim prestolom.“ (Raz. 14, 3—5.) Za čiste so v nebeškem kraljestvu posebna mesta, njim so odprti vhodi v vse nebeške hrame. Čisti smejo stati vrh nebeškega Sijona — Jagnjetu najbližje. Čista njih usta pojejo nam nepopisne melodije, na nebeški harpi si ubirajo čistniki nebeških strun. Saj „v njih ustih se ni našla laž.“ (Raz. 14, 5.)

Laž je vsak greh. Vsak greh je neresnica, zmota, prevara. — Ni je pa večje prevare, nego je nečistosti prevara. Ni ga bolj praznega veselja, ne bolj kratkega, ne bolj nizkotnega, nego je to nečisto veselje.

Resnica je vsaka čednost. Vse dobro je namreč tudi resnično. Neizkaljena resnica je pa zlasti v čistosti. Na poseben način izraža čistost — božjo svetost in nam vtisne božjo podobost.

Ni torej čudno, če Bog počastuje prav one, katerih pota so resnica, pravica, na celo poseben način. Bližje so nebeškemu Jagnjetu, ker so mu bolj podobni. — Bolj jih odlikuje od drugih, ker je bil njihov boj zoper satana, zoper lažnika od početka (Iv. 8. 44), zoper svet trd boj, krut boj.

In med tem, ko čaka nekedanjih strastnikov dno pekla, pripravljen je nedolžnikom v nebesih poseben venec. Poseben venec njim, ki so bili „odkupljeni izmed ljudi: prvine Bogu in Jagnjetu“. (Raz. 14, 4.)

*

Znani mladino ljub Filip Nerij je bil v Rimu izpovednik neštetim mladeničem, ki so ga spoštovali kakor očeta. Med njimi je bil tudi knežji mladenič Pavel Massimi, bil je izmed najpobožnejših, najnedolžnejših. V štirinajstem letu je zbolel in hitro je napredovala bolezen. Pošljejo

po Filipa, a bil je še pri altarju. Po končani sv. daritvi hiti Filip v knežjo palačo. A koj na obrazu je bral vsem, da je bil deček ta čas že prominul. In res; našel je le truplo, poleg njega žalujočega očeta. Hudo mu je bilo, da je moral deček brez njega umreti. Vrgel se je v žalosti čez dečkovo truplo, tresel je, polival z blagoslovljeno vodo, molil in žalostno zaklical: „Pavel, Pavel, Pavel!“ Deček se vzbudi, začujen pogleda še bolj začujene in pravi: „Čemu ste me klicali?“ Zavzet ga vpraša sv. Filip: „Pavel kaj bi raje, umrl ali živel?“ „Oh, častiti oče, videl sem gori v nebesih svojo mater in sestrico, raje hočem umreti.“ Ob teh besedah je vzdihnil, a kmalu zaprl v drugič svoje oči — sedaj na večno. — Na istem mestu se bere spominjski dan, 16. marcija, še sedaj sv. maša v znak tej čudežni dogodbi. — Smrt čistega je taka smrt, en pogled v nebesa in v noč izgine ves svet — tudi knežje zemsko življenje je umiranje — proti življenju v nebesih.

* * *

Sedaj pa, mladenič, kako misliš sedaj o biseru vseh čednosti, o kojem sem ti govoril, o čistosti?

Veruješ-li sedaj, da je dragocena? Ali si jo hočeš osvojiti, naj te že stane kar hoče. Hočeš li njeno posest braniti, če se zahteva še toliko žrtev? — Pogum tedaj! Kako krasna je še le pred Bogom! Kaki blagoslovi so jej tam zgoraj nad zvezdami! In ti izgledi, tolikih velikodušnih dečkov in mladeničev izgledi, kako so za-te polni izpodbude in polni upa! Kako ti pot kažejo — ti mladi junaki!

Dvigni se, — za njimi — naravnost za njimi v čistih nebesa!

V. V. Č. B.

